

Predsednik skupščine SRS Sergej Kraigher k osnutku samoupravnega sporazuma Iskre

Bistveno spremenjen pristop k iskanju ustrezne organizacije ISKRE

Predloženi osnutek samoupravnega sporazuma pomeni korak naprej v primerjavi z osnutki, ki sem jih dosedaj pregledal in dal nanje določene pripombe. Bistveno se je spremenil pristop k iskanju ustrezne organizacije Iskre v primerjavi s tistimi ustavnimi dopolnili, v vašem dolgoletnem iskanju takih organizacijskih oblik in ureditev notranjih odnosov, ki bodo najbolj ustrezali tako modernemu podjetju, kot je ZP Iskra.

Vendar, bi bilo napačno, če bi se s tem že zadovoljili. Razprava, posebno v drugem delu, jasno odpira probleme, ki se postavljajo v zvezi s sporazumom, tako glede uveljavljanja družbeno-ekonomskih odnosov v skladu z ustavnimi dopolnili in s predvidenimi spremembami v ustavi, kot glede poslovne učinkovitosti delovanja ZP z vedno večjim številom samostojnih organizacij in z več kot 23.000 delavci, v številnih občinah in krajevnih skupnostih. Strinjam se, da v osnutku predvsem manjka jasno opredeljena vloga TOZD v skladu z ustavnimi dopolnili, torej v skladu s tistimi pravicami in obveznostmi delavcev, ki jih v skladu z nadaljnjim razvojem samoupravljanja delavci uresničujejo v TOZD kot njihovo neodtujljivo ustavno pravico in obveznost.

Manjka tudi drug element, to so samoupravni sporazumi o združevanju TOZD. Ob tem, ko govorite o branžnih organizacijah — namreč, da ZP Iskra oblikuje proizvodne organizacije, organizacije skupnega pomena in delovne skupnosti — prav pri proizvodnih organizacijah, industriji, podjetju in tovarnah ni jasno, kaj so branžne organizacije po svojem statusu v okviru celotnega ZP in v njihovih medsebojnih odnosih. Dalo bi se sklepati, da so proizvodne organizacije (str. 17), ki se združujejo v branžna podjetja, vsaka zase TOZD. Pri končnem oblikovanju samoupravnega sporazuma morajo biti opredeljene glede tega vprašanja jasnejše. Ustvariti je treba pogoje, da bodo delavci postavljeni v tak položaj, da bodo v TOZD, kot so opredeljene v novi ustavi, lahko dejansko uveljavljali svoje pravice in obveznosti. Zato je treba tudi branžne organizacije — industrije — jasno opredeliti: ali so to skupnosti TOZD v okviru podjetij ali skupnosti podjetij.

Pri opredeljevanju teh vprašanj se odpira vrsta problemov, ki zahtevajo rešitev, če hočemo, da bodo odnosi notranje usklajeni in, da bodo odigrali svojo funkcijo v usklajevanju vseh interesov različnih delovnih organizacij in TOZD, povezanih v Iskri in če naj bi v ZP vsaka delovna organizacija in vsaka TOZD dala tudi največje jamstvo za poslovno učinkovitost.

ZP ISKRA naj se pojavi kot notranje usklajena celota, v skladu z uresničevanjem vseh pravic delavcev v združenem delu

Priporočal bi, da delo na nadaljnjem izpopolnjevanju samoupravnega sporazuma o združevanju v ZP najneposredneje povežete s samoupravnim sporazumom o združevanju TOZD v tiste oblike njihovega povezovanja, ki ustrezajo ustavnim opredeljeni delovne organizacije oz.,

da ustanovljate skupnosti TOZD na osnovi skupnih interesov, bodisi v okviru iste delovne organizacije, podjetja, oz. industrije-branžne organizacije ali pa v okviru različnih podjetij. Razčiščevanje teh vprašanj je eden izmed bistvenih pogojev za to, da boste v samoupravnem sporazumu o združevanju v ZP izoblikovali potreben samoupravni akt, ki bo omogočil, da se bo ZP pojavilo kot notranje usklajena, organizirana celota, v skladu z uresničevanjem vseh pravic delavcev v združenem delu, ki jim gre do ustavi.

Ker omenjena osnova ni do kraja razčiščena, se vsiljuje ugotovitev, da so določena nasprotja med uvodnim delom, ki na zadovoljiv način opredeljuje vloge posameznih delovnih ZP, predvsem organizacij skupnega pomena in pa med konkretizacijo teh načel, ko je govora o funkciji skupnih strokovnih služb, o medsebojnih odnosih v samem podjetju, o sistemu planiranja in samoupravljanja ter o organih ZP.

Pri opredeljevanju odgovornosti, medsebojnih pravic in obveznosti posameznih delov Iskre, ki opravljajo funkcijo za več delovnih organizacij Iskre in skupnih organov samoupravljanja Iskre (DS, kolektivnih izvršilnih organov, poslovodnih organov, skladov in strokovnih služb) se pokaže dejstvo, da je funkcija poslovodnih organov, funkcija skladov in način njihovega upravljanja in razpolaganja s sredstvi, vloga kolektivnih izvršilnih organov, vloga DS in strokovnih služb, vendar v razkoraku z načeli, ki so postavljena na začetku. Taka organizacija nam ne daje jamstva, da se bo položaj delavca v Iskri, tako v TOZD, kot v delovnih organizacijah, bistveno spremenil.

V začetku je bilo govora, da se samoupravljanje izvaja prek zborov delavcev in da gre za to, da se TOZD tako organizirajo, da se odločitve čim bolj približajo delavcem, medtem ko naj bi se skupna politika izvajala prek delegatov v skupnih organih Iskre. To je presplošno in glede na našo dosedanjo prakso vsebuje določeno nevarnost. Če gre za skupno politiko o skupnih skladih, ki so centralizirani v ZP, in če to skupno politiko vodijo centralni organi, potem je velika nevarnost, da se skupni skladi spet odtujijo od delavcev, ki sredstva ustvarjajo. Vpliv delavcev na odločanje in razpolaganje s sredstvi bo tako preveč posreden oz. premajhen; delavci ne bodo imeli vpliva na celoten dohod,

ampak bodo odločali le o OD in o medsebojnih razmerjih. Tak položaj delavcev moramo z izvajanjem ustavnih dopolnil in z uveljavitvijo nove ustave bistveno spremeniti.

Če morajo biti delavci v takem položaju, da odločajo o pogojih in rezultatih svojega dela, torej tudi o skladih, je treba celotno organizacijo in notranje odnose oblikovati tako, da bo delavec ekonomsko zainteresiran na upravljanju s skladi, da bo čutil neposredne ekonomske posledice takega, ali drugačnega upravljanja s skladi. To ni več političen odnos, to niso odnosi, kjer se s preglasovanjem odloča o razpolaganju s sredstvi, ki so jih delavci vložili v skupne sklade; to je usklajevanje skupnih interesov. Če pride do spora, je potrebna arbitražna. Dejstvo je namreč, da se ekonomski interes delavca pojavi takrat, ko delavec na svojem OD občuti posledice take, ali drugačne politike upravljanja s skladi, s podjetjem, ali skupnimi službami.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Predsednik republiške skupščine Sergej Kraigher med svojimi izvajanjami na razpravi o samoupravnem sporazumu Iskre

K dnevu mrtvih

1. novembra bomo počastili dan mrtvih prav povsod: v mestih, vaseh, v najbolj skritih kotičkih naše domovine. Povsod tam, kjer so v času osvobodilnega boja ugašala tisočera mlada življenja, nas bo cvetje povežalo s padlimi, na katerih smrti je zraslo naše novo življenje. Slavnosti ob spomenikih padlim, na pokopališčih, in na mestih, kjer so bile od okupatorja pretrgane niti življenja rodoljubov, bodo izraz globokega spoštovanja in hvaležnosti vsem, ki so omahnili prej, preden so vzkli sadi njihovega odločnega in veličastnega boja. Znova bomo podoživljali trpljenje teh neustrašenih borcev za boljše in svobodnejše življenje. Vsaka pesem, vsaka izrečena beseda in sleherni iskrena misel, se bo ta dan pomudila pri njih, ki so darovali svoja življenja za našo veliko stvar.

Poslovno-tehnično sodelovanje in integracije Iskre

Potrebe človeštva po industrijskih izdelkih naraščajo eksplozivno in hitreje kot populacija. To velja za vse države, ne glede na njihovo razvitost.

Finančne možnosti trga so omejene in stalno zaostajajo za potrebami, kar povzroča neizprosno konkurenco med ponudniki v cenah, kvaliteti, dobavnih in plačilnih rokih, v širokosti in kompleksnosti nujenega blaga in storitev. Zato da bi obdržala in povečala konkurenčno sposobnost se podjetja združujejo. Nastajajo velike nacionalne in multinacionalne kompanije. Le velike združene grupacije omogočajo koncentracijo kapitala in kadrov, uporabo modernih metod vodenja, uvajanje specializacije dela, sodobne tehnologije in znanstvenih dosežkov.

Iskra kot največje slovensko industrijsko podjetje je že doslej posvečala veliko skrb gospodarski koncentraciji. V zadnjih dveh letih se je pripojilo 5 podjetij:
Tovarna industrijske opreme — Lesce,
Tovarna gospodinjskih sparatov — Škofja Loka,
Tovarna anten — Vrhnika,
EMO — Celje,
Tovarna baterij v Ljubljani.

V teku so razgovori o tesnejšem sodelovanju z naslednjimi organizacijami: ELA — Novo mesto, Mehanotehnika — Izola, Gorenje — Velenje in elektronska industrija Jugoslavije, o katerih posredujemo nekaj osnovnih informacij.

ELA — NOVO MESTO

Temelji sedanje tovarne so bili postavljeni v l. 1957, z ustanovitvijo uslužnostne elektro delavnice. Po-

stopoma je kolektiv začel osvajati tudi proizvodnjo električnih izdelkov, medtem ko se je uslužnostna dejavnost stalno manjšala. V letu 1963 se je podjetje poimenovalo »ELA«, ki se ni spremenilo tudi pozneje, ko je v l. 1972 prešlo v industrijo.

Proizvodni program tovarne zajema v glavnem štiri skupine proizvodov:

- elektrokonfekcija, to so kabelski seti za gospodinjske stroje, silikonski vodniki in avtomobilski priključki,
- spajkala,
- priključne vrvice,
- elektrospojini elementi.

Vsi ti proizvodi so tržno zanimivi, zato predvideva srednjeročni načrt tovarne povečanje obsega proizvodnje od sedanjih 32 mio din na ca. 43 mio din v l. 1976. Število zaposlenih naj bi se v tem obdobju povečalo od ca. 210 na 280.

Prodajne možnosti vseh izdelkov so mnogo večje od planiranih. Hitrejši rast proizvodnje onemogočajo le nezadostna obratna sredstva, pomanjkanje delovnih prostorov in nezadostne ter deloma zastarele delovne naprave. Poleg tega obstajajo velike možnosti in potrebe za razširitev sedanjega asortimenta celotnega proizvodnega programa, ki se ne prekriva s proizvodnjo organizacij ZP Iskra, temveč ga smiselno dopolnjuje.

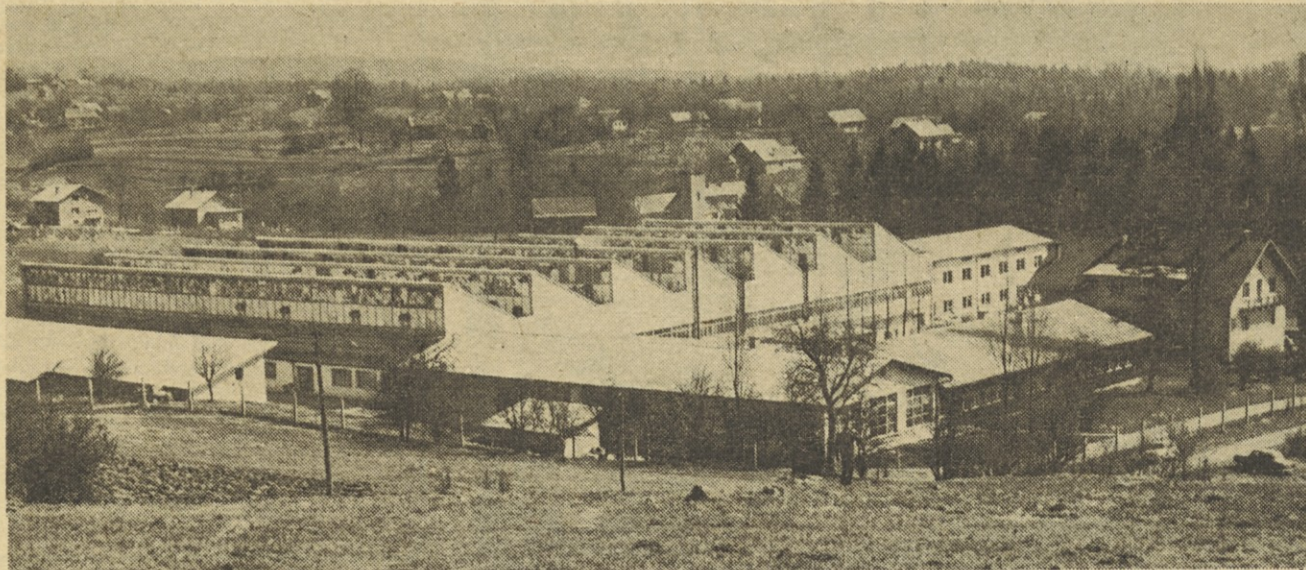
Glavne naloge, ki jih namerava kolektiv rešiti do l. 1976 so predvsem odprodaje sedanjih raztresenih in nefunkcionalnih objektov, izgradnja nove sodobne tovarne in stalno povečevanje obratnih sredstev iz ostanka dohodka.

Poslovanje tovarne v minulih letih je bilo uspešno. Vrednost proizvodnje se je od l. 1970 povečevala za ca. 45 % letno. Temu primerno so se zboljševali tudi osebni dohodki in znašajo letos povprečno 1850 din.

MEHANOTEHNIKA — IZOLA

Ob ustanovitvi v letu 1952 je tovarna proizvodila le poučne igračke. Pod pritiskom trga in s priključitvijo novih obratov se je njen program stalno širil in dopolnjeval. Rezultat tega je, da ima tovarna sedaj zelo pester proizvodni program, ki obsega proizvodnjo igračk, vijačno blago, pisarniške potrebščine, kovinske in plastične izdelke ter livarske proizvode iz aluminija in bakrenih zlitin. Vsa ta področja so tržno perspektivna.

(Nadaljevanje na 6. strani)

Pogled na Iskrino tovarno kondenzatorjev v Semiču, katere mladi delovni kolektiv marljivo izpolnjuje svoje proizvodne obveznosti. Kljub občasnim težavam, ki so vse prepogost gost v naših delovnih organizacijah, zanesljivo izpolnjujejo letošnji proizvodni načrt. Ob koncu tretjega trimesečja lahko z zadovoljstvom zapišemo, da so od januarja do konca septembra izpolnili že 81,4 % letnega proizvodnega načrta, kar hkrati pomeni, da so v septembru mesečni načrt presegli za 29,2 %, oz. načrt za devet mesecev za 10 %. Primerjajoč lansko tričetrtletno realizacijo z letošnjo zveemo, da so letos izdelali za 50,2 % več kondenzatorjev kot lani v istem obdobju. Ob takih rezultatih delovni kolektiv v Semiču lahko z zadovoljstvom pričakuje zaključek letošnjega poslovnega leta.

Kolektiv v Semiču letos zelo uspešen

Predsednik skupščine SRS Sergej Kraigher k osnutku sa- moupravnega sporazuma Iskre

(Nadaljevanje s 1. strani)

Mislim, da moramo imeti osnovne postavke ustave nenehno pred očmi. Ni slučajno zapisano, da delavec v TOZD ustvarja celotni dohodek in, da se mora ta dohodek, ko se realizira, pa naj bo to v kakršnikoli obliki integracije, vrniti nazaj in se odraziti v dohodku TOZD. Delavec mora imeti neposreden odnos do ustvarjenega dohodka, dokaz v lastnem OD, v rezultatih gospodarjenja z dohodkom, ne glede na to, na katerem mestu se je ta dohodek v končni fazi realiziral. To so stvari, ki mogoče izgledajo v ustavi abstraktne, a se v praktičnem poslovanju in upravljanju podjetja, kot je Iskra, izražajo zelo konkretno.

Potrebna je jasnejša opredelitev funkcij organizacij skupnega pomena za ZP

V osnutku je najbolj nejasen položaj organizacij skupnega pomena v okviru ZP. Predloženi osnutek gotovo predstavlja pomemben korak naprej v opredeljevanju funkcij organizacij skupnega pomena, a kljub temu je še vedno premalo narejeno, da bi iz notranjih odnosov v Iskri odpravili vse tiste elemente, ki so zavirali svobodnejši razvoj in bili v preteklosti izvor sporov med Iskra Commerce in članicami ZP. Pripomba se nanaša zlasti na kasnejšo konkretizacijo vloge Iskra Commerce v odnosu na skupne organe ZP, tako v pogledu strokovnih služb, kot tudi v pogledu planiranja in kolektivnih izvršilnih organov, DS in sklada za marketing, ki je izločen. Mislim, da so v ustavnih dopolnilih, zlasti pa v osnutku nove ustave dani vsi elementi, potrebni, da se jasno konkretizirajo odnosi glede medsebojnih pravic in obveznosti med trgovsko organizacijo znotraj ZP in tistimi podjetji, za katera ta trgovska organizacija opravlja svojo funkcijo. Slabost vidim v drugem delu osnutka v tem, da se v odnose med TOZD, ali pa delovnimi organizacijami, kakorkoli jih boste povezovali in Iskra Commerce v čisto poslovnih zadevah, raziskavah trga in vseh drugih konkretnih oblikah poslovanja vmešavajo centralni organi ZP, bodisi strokovne službe, ali kolektivni izvršilni organi. Poslovni odnos, kjer se gibanje sredstev iz faze proizvodnje v fazo prodaje knjigovodsko jasno zasleduje in, ki mora v knjigovodstvu Iskra Commerce jasno priti do izraza za vsako TOZD, ali pa branžno organizacijo, mora biti jasno oblikovan. Tu pa se naenkrat pojavi posreden faktor, ki Iskra Commerce, v nasprotju z določili v uvodnih členih osnutka postavlja v nedoločeno položaj.

Vprašanje — kje naj bi bil marketing je treba temeljito proučiti

Še o vprašanju marketinga. Ob zadnjem obisku »Gorenja« v Velenju, so v pogovorih tovariši menili, da v samoupravnem sporazumu ni potrebno opredeljevati posebne službe za marketing, ker mora vsaka TOZD v sestavi »Gorenja« neposredno upoštevati celotno logiko in miselnost marketinga. V to se ne bi spuščal. Gotovo gre pri raziskavah, kot so npr. raziskava trga za daljše obdobje, raziskava gibanj nastopanja konkurence, raziskava gibanj potrošnje posameznih artiklov, raziskava povezave z inovacijami, ki se pojavljajo v proizvodnji in na trgu, za raziskave, ki se neposredno tičejo proizvodne organizacije, ker gre za prodajo njihovih proizvodov in pa tistih služb, na katere proizvodne organizacije prenesejo kot njihovo skupno funkcijo raziskavo trga in ugotavljanje pravočasnega, stalnega in kvalitetnega prilagajanja zahtevam trga in potrošnje, ki se stalno spreminja.

Ce neka proizvodna organizacija nenadoma ugotovi, da trg ne absorbira njenih proizvodov, torej se znajde pred problemom, kako čez noč preiti na novo proizvodnjo, potem je zelo primitivno organizirana. Iskra Commerce je dobil sloves, da pomaga članicam ZP ne samo s firmo in značko, ampak tudi z raziskavami trga, s čimer zago-

tlavlja potrebno sigurnost, ki je podlaga za izdelavo proizvodnega programa, za prilagajanje potrebam trga in spremembam, ki se jih lahko pričakuje. Odgovornost za pravilno orientacijo proizvodnje glede na zahteve trga in za pravočasno prilagajanje trgu mora biti torej postavljena neposredno pred samoupravne in poslovne organe proizvodnih organizacij in trgovske organizacije, brez posrednika.

Vprašanje je, ali centralni organi podjetja nimajo potrebe po neki službi, ki spremlja te probleme? Centralni organi podjetja potrebujejo službo, ki spremlja razvoj Iskre in posameznih njenih delov ter njihovo uveljavljanje na trgu, daje svoje ocene, na drugi strani pa omogoča kontrolo vseh medsebojnih odnosov, ki jo opravlja DS prek svojih organov.

Naj bi bil marketing v Iskra Commerce, ali v ZP, bi morali še dobro preučiti, odločitev pa sprejeti na podlagi jasne opredelitve medsebojne odgovornosti med proizvodnjo in Iskra Commerce kot trgovsko organizacijo, zlasti kar zadeva proučevanje trga.

V odnosih med Iskra Commerce, TOZD in branžnimi podjetji je še vrsta odprtih vprašanj, posebno ko gre za odločanje o sredstvih, ki jih ustvarjajo delavci v proizvodnih organizacijah. V tem primeru praviloma ne more biti preglasovanja. V osnutku so premalo jasno opredeljeni odnosi na podlagi združevanja dela in sredstev posameznih proizvodnih podjetij z delom in sredstvi Iskra Commerce. Treba je upoštevati, da so sredstva, s katerimi razpolaga Iskra Commerce, od osnovnih sredstev, s katerimi ob sprejemanju samoupravnega sporazuma razpolagajo proizvodne organizacije. Treba je opredeliti medsebojne pravice in obveznosti, ki izvirajo iz združevanja sredstev, ustvarjenih v posameznih delovnih skupnostih.

V samoupravnem sporazumu bi to vprašanje morali jasneje obdelati. S tem bi lahko bistveno prispevali k urejanju odnosov med TOZD in branžnimi podjetji in odpravili sum, da bodo slabše težnje za integrirano delovanje Iskre. Če odnose pravilno oblikujemo, bomo ustvarili trdno podlago za tesno medsebojno povezanost, ki bo delovala v zavesti vsakega posameznega delavca in vseh organov, od DS TOZD do DS branžnih podjetij. Od ustrezne ureditve teh odnosov je odvisno tudi konkretno uresničevanje ene izmed zahtev nadaljnega razvoja samoupravljanja, namreč, da naj bo delavec v TOZD v takem položaju, da bo na svojem dohodku občutil posledice takega, ali drugačnega poslovanja TOZD in branžne organizacije prek Iskra Commerce, oz. v primeru, če se ne odloči za Iskra Commerce, prek samostojne trgovske organizacije.

V osnutku je ostala odprta dilema glede obsega poslovanja Iskra Commerce. Opredeljeno je, kaj so tržne funkcije trajnega pomena za vse podpisnice samoupravnega sporazuma. Dopusčena pa je možnost, da

si posamezna organizacija formira svojo lastno prodajno službo; to je v načelu v redu, posebno dokler ni samoupravnih sporazumov delovnih organizacij.

Samoupravni sporazum o združevanju v ZP mora biti usklajen s sporazumom ozdruževanju TOZD v delovne organizacije

Samoupravni sporazum o združevanju v ZP Iskra mora biti usklajen s samoupravnim sporazumom o združevanju TOZD v delovne organizacije, in ne obratno. Prav je tudi, da ste predhodno dali v razpravo osnutek samoupravnega sporazuma o združevanju v ZP, ker bo le-ta verjetno lahko pospešil reševanje nekaterih vprašanj. Vendar morate biti pri tem toliko okvirni, da pustite možnosti za različne rešitve, ker bo sicer treba preveč spreminjati in prilagajati.

Položaj ZZA terja organsko povezanost z nadaljnim razvojem ZP ISKRA

Glede položaja ZZA so stvari v načelu lepo postavljene. Ko pa gre za izpeljavo načelnih postavk s konkretnimi določbami, se zastavlja vprašanje, kakšno je mesto ZZA v ZP in kje je jamstvo za to, da bo končno urejeno to, kar je bilo značilno za dosedanj razvoj Iskre, namreč, da je bilo raziskovalno delo in programiranje zelo nesistematično in neorganizirano ter organsko nepovezano z razvojem Iskre kot celote. Na tem področju smo v Sloveniji in Jugoslaviji najbolj zainteresirani, da razvijamo lastne razvojne zmogljivosti. Smo pa zaostajali in se na široko vezali z licencami na tuje firme. Šteti moramo za našo skupno nalogo, da si na področju elektronike s programiranjem razvoja raziskovalne dejavnosti in z jasno opredelitvijo programskih nalog zagotovimo določeno samostojnost.

Status ZZA v ZP je bil zelo nesiguren. To se je odražalo v osipanju kadrov in v nesposobnosti, da bi zagotovili stalno, kontinuirano rast in razvoj raziskovalcev, ki bi omogočala, da prispevamo k razvoju tehnike na tem področju in da z aplikacijo pridobitev sodobne znanosti drugih znanstvenih zavodov doma in v svetu ter z našim lastnim znanstveno raziskovalnim delom stopamo v korak z zahtevami in potrebami tehnične revolucije.

Iste slabosti, ki se kažejo v odnosu med Iskra Commerce in TOZD, oz. branžnimi organizacijami, se ponavljajo tudi v odnosih med TOZD v proizvodnji in med ZZA. Zavod mora biti v svojih TOZD organiziran na način, da se lahko čim bolj neposredno ostvari povezava s proizvodnjo, da so dani vsi potrebni elementi za čiste račune, tako glede rezultata raziskovalne dejavnosti ZZA, oz.

(Nadaljevanje na 4. strani)

ŠTEFAN RAZINGER, 26-letni PTT tehnik je zelo zadovoljen s svojim delom v »Elektromotorjih« v Železnikih. Zaposlen je kot kontrolor. Delo je raznoliko, zato mu je všeč. Razine vrste malih motorjev, malih gospodinjstvih aparatov in črpalk človeka zaposlijo. Obenem pa ima možnost spremljati nastajanje vsakega izdelka takorekoč »od spočetja«. Poleg tega pa pravi, da je vesel vitalnosti in rasti tovarne v Železnikih kot tudi ZP Iskra. V tej organizaciji množici hotenj z istim ciljem obstaja občutek gotovosti. -KF

Vsebinske pripombe k predlo- gu samoupravnega sporazuma

Komisija za kvaliteto in zanesljivost PO ZP ISKRA je obravnavala predlog samoupravnega sporazuma sama in v sodelovanju kolegija služb za kvaliteto Iskrinih organizacij ter 11.10.73 na osnovi obravnave sprejela sklep, da predloži sekretariatu ZP ISKRA naslednje vsebinske pripombe:

I. Dejavnost služb za kvaliteto (glej člen 63. in 74.) podjetja je glede na uvodoma postavljene cilje podjetja neadekvatno obdelana. Komisija je mnenja, da bi morala biti vsebina te dejavnosti konkretnije prikazana posebno v pogledu delitve dolžnosti na tri nivoje organizacije, ki jih predvideva predlog sporazuma. Zato komisija predlaga, da se upošteva pri sestavi naslednjega predloga sporazuma v odgovarjajoči obliki naslednji tekst:

— Z namenom, da bi tudi v pogledu kakovosti izdelkov in storitev uresničile na trgu enoten nastop, se TOZD Iskre dogovorijo, da bodo dopustile na trg samo izdelke, ki so sposobni opravičiti nivo »Iskrine kakovosti«, da bi s tem preprečile škodo, ki jo utrpel vsi izdelki iste firme brez izjeme, če se pojavi na trgu izdelek, ki slovesa ne opravičuje.

Da bi realizirale to zahtevo, prevzemajo enotna načela **integralnega zagotavljanja kakovosti** za obravnavo vprašanj kakovosti izdelkov in storitev v celotnem procesu, ki teče od osnutka do prodaje izdelka oz. usluge.

Da bi skladno uresničile ta načela, organizacije nalagajo svojim branžnim organizacijam — industrijam ter skupnim službam ZP določene dolžnosti, ki naj jim omogočijo dosegati zahtevani enotni nivo kakovosti izdelkov in storitev. S tem ciljem se delokrog celotne zadolžitve služb kakovosti na raznih nivojih razdeli naslednjim dejavnostim:

1. TOZD same opravljajo naslednje:
— TOZD je v okviru določil Temeljnega pravilnika o kvaliteti in zanesljivosti kot splošnega akta samoupravnega sporazuma odgovorna za kakovost izdelkov in storitev ter poslovnih akcij, ki soustvarjajo kakovost izdelka na tržišču.

— TOZD mora imeti za izpolnitev gornje naloge službo kakovosti, ki je organizirana po načelih integralnega zagotavljanja kakovosti ter ustrezno potrebam opravlja naloge:

— Izvajanje vhodne kontrole, razen v primerih, ko to združi na nivoju industrije (iz ekonomskih oz. organizacijskih razlogov)

— Izvajanje tekoče in prevzemne kontrole v teku proizvodnega procesa

— Izvajanje končne kontrole

— Sodelovanje s službami: marketing, RR dejavnost, služba kvalitete na nivoju industrije pri postavitvi tehničnih zahtev izdelka

— Postavljanje kontrolnih kriterijev za izdelek na podlagi sprejetih tehničnih zahtev

— Koordinacija med ostalimi dejavniki v okviru TOZD v pogledu kvalitete njihovega dela v luči tehničnih zahtev izdelka in po načelih integralnega zagotavljanja kakovosti

— Projektiranje kontrolnih delovnih mest in kontrolnih postopkov

— Projektiranje kontrolnih in merilnih naprav, orodja, instrumentov ter skrb za njih nabavo, izdelavo in vzdrževanje

— Zagotavljanje tipskih preskusov izdelkov pri uvajanju in izredne proizvodnje v Iskrinem centru za raziskavo kakovosti in zanesljivosti in po potrebi v sodelovanju z laboratoriji v TOZD

— Skrb za kadrovske nivoje službe kakovosti v TOZD

— Izdelava internih poslovnih in predpisov za službo kvalitete in ostale službe v skladu z določili Temeljnega pravilnika.

2. TOZD prenašajo na industrije (branžna podjetja) naloge in dejavnosti, ki so skupnega pomena za industrijo:

— Organizacija in vodenje vseh dejavnosti, ki jih TOZD formirajo kot skupne dejavnosti na področju kakovosti in zanesljivosti, kot npr.: sistem informacij, analitska služba podatkov o kakovosti, preskuševališča in laboratoriji (kemični, metalurški...), vhodna kontrola (v primerih skupnih skladišč), reševanje reklamacij, organizacija izobraževanja kadrov itd.

— Ugotavljanje in analiziranje stanja v TOZD, ki tvorijo to industrijo, glede na kvaliteto izdelkov in stroškov zanjo in glede strokovnosti dela kontrolnih kadrov

— Instrukcije in pomoč pri uvajanju novih metod v prakso TOZD

— Kontaktiranje s službami: marketing, RR dejavnost, tehnično vodstvo in služba kakovosti TOZD, pri odločanju o tehničnih zahtevah izdelka

— Vsklajevanje kriterijev za ocenjevanje nivoja kakovosti izdelkov posameznih TOZD v okviru industrije

— Vsklajevanje internih poslovnih in predpisov za službo kakovosti posameznih TOZD s ciljem čimvečjega poenotenja in v skladu s sprejetimi načeli

— Sodelovanje pri obravnavi predlogov licenčnih, kooperacijskih in sličnih pogodb z vidika kakovosti, kadar gre za skupne interese TOZD v okviru industrije.

3. TOZD prenašajo na strokovno službo za kakovost ZP naloge in dejavnosti, ki so skupnega pomena za vse TOZD v okviru ZP Iskra:

— Kreiranje in priprava enotnih načel organizacije in dela služb za kakovost in zanesljivost na vseh nivojih ter drugih služb v ZP Iskra, ki kakorkoli vplivajo na kakovost izdelkov, v smislu sistema integralnega zagotavljanja kakovosti in s ciljem doseči enoten konkurenčno sposoben nivo vseh Iskrinih izdelkov

— Vsklajevanje kriterijev za ocenjevanje nivoja kakovosti na vsem območju ZP Iskra za dosego čim enotnejših

— Ugotavljanje in analiza stanja v pogledu kakovosti izdelkov v TOZD na osnovi sistemov zbiranja podatkov o kakovosti ter analiz, izdelanih v okviru industrije

— Priprava predlogov za akcije za zagotovitev izboljšav in dosego potrebne enotne nivoja kakovosti v vseh TOZD ZP Iskra

— Studij novih sistemov kontrole in spremljanje te dejavnosti v svetu ter studij izboljšav s poudarkom na napredku kakovosti do enotnega Iskrinega nivoja

— Sodelovanje pri obravnavi predlogov licenčnih kooperacijskih in sl. pogodb, kadar gre za skupne interese podjetja.

II. V 142. členu je predvideno, da je v pristojnosti odbora za razvojno programsko dejavnost pod tč. 6 tudi usmerjanje splošno tehnične dejavnosti. Ker pa obstoje v sklopu splošno tehničnih dejavnosti tudi raziskave kakovosti (tipski preskusi) in zanesljivosti, je bolj smiselno, da se usmerjanje in nadzor raziskav kakovosti in zanesljivosti prenese v pristojnost odbora za kakovost in zanesljivost (tč. 143).

III. Ustrezno temu bi bilo treba vskladiti tudi zadnji odstavek 85. člena, da bi s skladom za splošno tehnično dejavnost kar zadeva kakovost in zanesljivost soupravljal tudi odbor za kvaliteto in zanesljivost, kolikor že ta del dejavnosti ne bi prešel v popolnoma pristojnost tega odbora.

Komisija za kakovost
in zanesljivost
PO ZP Iskra

OPRAVIČILO INŽ. VIDI-JELKI LASIČ

V 33. številki »Iskre« smo začeli v podlistku objavljati (zaključili v 38. številki) zgodovino znamenitih partizanskih delavnic, oz. partizanske radiodelavnice 99 d v Starih žagah. Pri tem se nam je primerila neljuba pomanjkljivost, namreč, da pri objavljanju tega besedila, objavljenega najprej v brošuri, ki je izšla ob proslavi v Starih žagah, nismo zapisali imena avtorja. Objavljeno besedilo je na osnovi zapiskov, spominov in prispevkov še drugih avtorjev, sodelavcev v partizanski delavnici 99 d, obdelala in pripravila Vida-Jelka Lasič. Avtorici se za neljubo pomanjkljivost po tej poti opravičujemo.

Dobro blago
se samo hvali

Avtomobilske žarnice

Tudi avtomobilske žarnice so elementi, s katerimi dosegamo glede na dobro kvaliteto lepe uspehe. Pri nas jih izdeluje s komercialnim imenom ELVELUX TOZD »Žarnice« v Kotnikovi ul. v Ljubljani.

Lani smo jih izdelali 3,123.474 kosov pa bo proizvodnja narasla že na 5,2 milijona kosov. Tudi izvoz ni majhen. Za letos je predviden v vrednosti 9,5 milijona N din oz. 984.000 kosov.

Ceprav proizvodnja žarnic vsako leto precej narasča, so vse količine že vnaprej prodane. Prodajalci pravijo, da bi jih prodali vsako leto vsaj 40 % več, če bi jih imeli. Težave pa so z uvoznim reprodukcijskim materialom pa tudi razpoložljivih proizvodnih kapacitet ni. Seveda je avtomobilskih žarnic več vrst, glede na namene uporabe in še bolj zaradi različnih tipov avtomobilov. Temu se je prilagodila tudi proizvodnja. V tujino za zdaj pošiljamo samo asimetrične žarnice.

Prodaja žarnic je omejena na tri velike potrošnike. Največ jih rabi seveda avtomobilska industrija, nato servisne delavnice in prodaja rezervnih delov.

Reklamacij zaradi slabe kvalitete ni. Občasno se sicer res pojavljajo, vendar v večini primerov kasneje ugotove, da so se žarnice pobile le zaradi neprimernega transporta, npr. na železnici.

-K. M.-

ISKRA-Zavod za avtomatizacijo Ljubljana

S seje poslovnega odbora

V razpravi po poročilu o poslovanju v prvih šestih mesecih se je PO dotaknil predvsem problema visoke vezave sredstev v nedokončanih nalogah. Vzrokov za to je več. Enote nabavljajo material precej pred začetkom dela na določeni nalogi, ker so dobavni roki dolgi in dobave nepravčasne, zato bo morala biti

nabavna služba v stalnih in tesnejših stikih s centralno nabavno službo. Za razvoj bi bilo potrebno posebno skladišče. Velikega pomena je tudi planiranje nabave materiala s strani proizvodnje, ker sama nabavna služba tega ne more planirati. V skladišču bi morali imeti določene zaloge tipiziranega materiala, ki bi omogočal nemoteno proizvodnjo. Izločiti bi morali material za razvoj in imeti hitrejši postopek za posebna manjša naročila za specialne naloge.

Zadevno se bo PO na eni od svojih prihodnjih sej posvetil vprašanju materialnega poslovanja: planiranje, tipizacija, uporaba materiala, ki ostane na zalogi od unikativ, problematika nabavne službe in njena aktivnost, odnos z nabavno službo ZPI ter z IC glede na sklenjeno pogodbo in drugo.

PO je ob pregledu poslovanja v prvem polletju nadalje ugotovil, da bi morali nosilci nalog bolj ažurno zasledovati izvrševanje nalog. Komuniciranje s kupci je dokaj nekoordinirano in preveč prepuščeno samo razvijalcem.

PO je zadevno sklenil, da je treba uvesti sistem spremljanja nalog po stroških in opravljenem delu, za ugotavljanje uspešnosti naloge pa uvesti plan izvrševanja nalog. Ker so vodilni delavci v Zavodu predvsem tehnični strokovnjaki in so za vodenje svojih enot usmerjeni preveč enostransko — bi bil zelo koristen seminar za organizacijo dela in vodenje, katerega bi se morali udeležiti tudi vodje tehničnih pisarn.

PO je potrdil poslovno poročilo za prvo polletje 1973 in naročil vsem enotam, da naj analiza poslovanja v prvem polletju služi za to, da bi se v drugi polovici leta čim bolj približali planiranim nalogam. Istočasno je PO zadolžil vse enote, da enkrat mesečno pregledajo svoje naloge in poročajo o tem vodstvu Zavoda v pisni obliki.

22. SEJA PO ZP ISKRA

V torek, 23. t. m. je poslovni odbor ZP na svoji 22. seji razpravljalo o korigiranih smernicah poslovne usmeritve ZP v l. 1974 in o srednjeročnem načrtu ZP, katerega je sprejel. V obravnavi je bil tudi program šolanja kadrov za našo zunanjo trgovino. Iz tehničnih razlogov bomo v naslednji številki Iskre o vsebini razprav napisali več.

Elektromehanika

Priznanje kolektivu tovarne števecv

Poslovni odbor je sprejel na seji 11. oktobra na znanje poročilo o doseženi proizvodnji (100,6 %) in izvozu v septembru (104,8 %) in s tem v zvezi obravnaval tudi proizvodno problematiko za oktober. Vse kaže, da bo tudi v oktobru plan izpolnjen kljub na seji nakazanim težavam in problemom predvsem v telefoniji zaradi pomanjkanja delovne sile in daljšem uvajanju novih delavk v razvojni proces ATC.

Pri obravnavanju poročila tovarne števecv je bilo razvidno, pa tudi dejanski rezultati kažejo, da je to tovarna, ki je v tehnološkem in organizacijskem pogledu ena prvih v okviru podjetja Elektromehanika, za kar je poslovni odbor izrekel kolektivu vse priznanje.

Glede predloga tehnološkega področja, da se spremeni način obračunavanja za delavce na priučevanju, ki po obstoječem pravilniku ni več stimulativen, je poslovni odbor naročil strokovnim službam, da predlagajo odboru za nagrajevanje ustrezne korekcije, ki naj upoštevajo tudi možnost posebne stimulacije na priučevanju ožičenja Metaconta enot in stoja. Ker ima tovarna ATC velik interes, da se pri ožičenju Metaconta enot in stoja čimprej doseže maksimalni efekt, bo novi način izjemoma veljal od 1. oktobra 1973, tako kot korekcija pri doseganju norm.

Poslovni odbor je odobril, da se ing. Valentinu Grilcu, po členu 43, 44 in 46 pravilnika o izumih, tehničnih izboljšavah in koristnih predlogih, izplača premija v višini 49.160 dinarjev neto za patent pri kontaktnem vložku, pri čemer je ustvarjen gospodarski prihranek v višini 3.701.100 din.

IZ DRUGIH ČASOPISOV

Iskrini izdelki so postali že pojem za kvaliteto in elektroniko v Venezueli

CARACAS, oktobra. Neonski napisi, ki peljejo prav v središče modernega Caracasa do trgovine s Iskrinimi izdelki, velik oglas Iskre v telefonih in Iskrini telefonski aparati v hotelih, uradih in v stanovanjih, kjer opaziš tudi Iskrine števec — to so le nekatera znamenja prisotnosti slovenskega podjetja v deželi petroleja Venezueli.

POSEL CVETE

To se nanaša predvsem na sestavo Iskrinega podjetja v Venezueli, v katerem sodeluje danes tudi zagrebško Voče. Mešano podjetje z imenom Eurocommerce se ukvarja s prodajo Iskrinih izdelkov ter z nakupom banan in kave v državah srednje Amerike. Posel cvete in prodaja že zavzema vidno mesto v trgovinski bilanci med Jugoslavijo in Venezuelo. Iskra je pojem za kvaliteto in elektroniko v Venezueli. Njeni izdelki se prodajajo in kljub močni ameriški konkurenci ni nobenih restrikcij gle-

Iskrin elektronski števec električne energije v polvodniški tehniki

Z osvojitvijo elektronskega števca se je Iskra uvrstila med prve proizvajalce tovrstnih števecv na svetu, kar je omogočilo izkoriščenje najnovejših dosežkov na področju polvodniške tehnike v proizvodnji števecv električne energije.

Slabost indukcijskega števca v pogledu trajne točnosti, kot tudi velikih stroškov pri izdelavi števecv z večjo točnostjo, je napotila strokovnjake, da iščejo nove vrste merilnih sistemov, kjer bi se izločil mehanski vpliv veličine iz merilnega sistema. Poleg tega se je želelo odpraviti tudi različne druge vplive, ki jim je podvržen električni indukcijski števec.

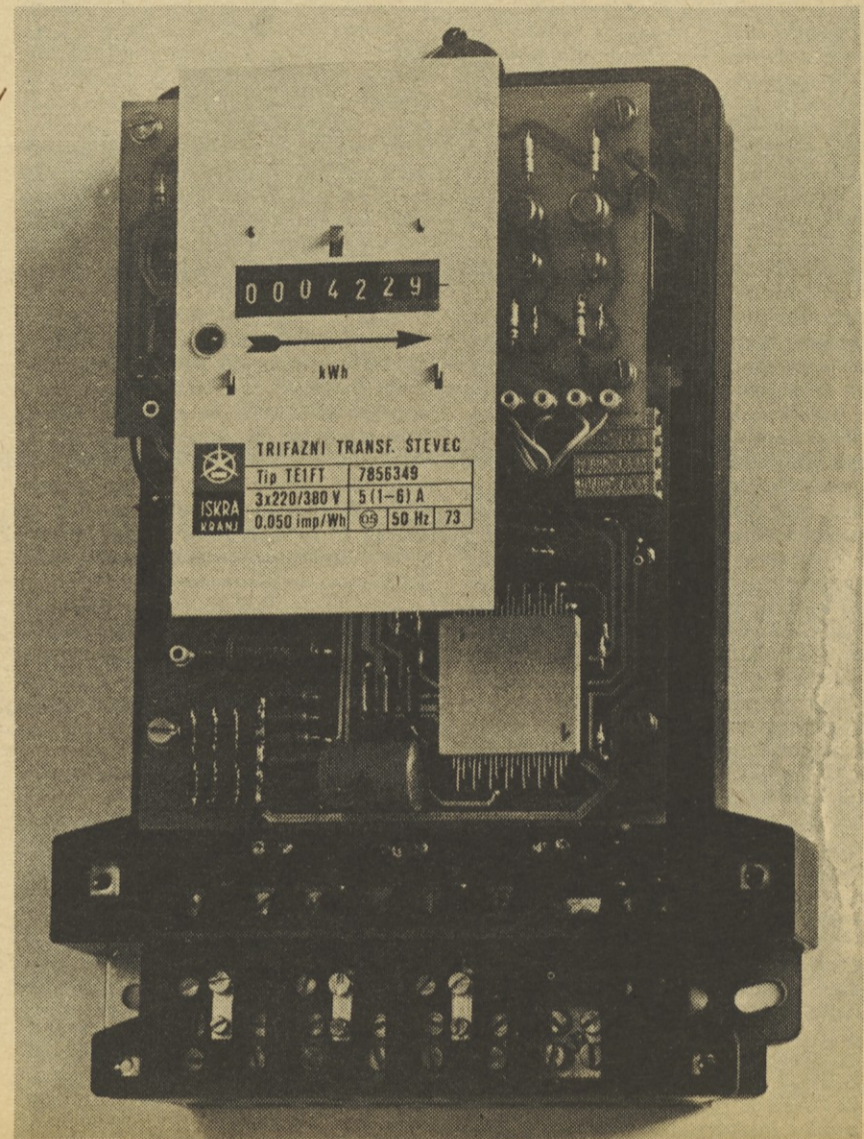
V zvezi s tem so bile razvite najrazličnejše variante merilnih sistemov za števecv električne energije, ki pa so bile iz različnih gledišč nezanimive za proizvodnjo števecv — bodisi, da so bile predrage izvedbe ali pa je bila njihova časovna stabilnost bistveno manjša od indukcijskega števca.

Z razvojem polvodniške tehnike tako glede izboljšanja kvalitete, predvsem časovne stabilnosti, kakor tudi njihovo pocenitvijo, pa so se nakazale možnosti izvedbe merilnega sistema za električni števec v polvodniški tehniki. Tako je razvojna skupina za elektronske števecv v razvoju tovarne števecv v Kranju že pred nekaj leti pričela intenzivno delati na tem področju. Pokazalo pa se je, da je ta tehnika iz ekonomskega vidika primerna za najbolj točne števecv, ki se potrebujejo le na določenih merilnih mestih v elektro-gospodarstvu in pri največjih potrošnikih električne energije. Istočasno pa je bilo ugotovljeno, da izvedba števca s posameznimi transistorji in ostalimi polvodniškimi elementi ne omogoča racionalne velikoserijske proizvodnje, pa tudi drugi tehnični dejavniki so nakazovali zahtevo po spremembi tehnologije v izdelavi elektronskega števca. Tako smo pred časom navezali stike s predstavniki laboratorija za mikroelektroniko Fakultete za elektrotehniko v Ljubljani, kjer je edino tam možno izdelati določene elektronske podsestave za elektronski števec v mikromodulni tehniki, ker v našem podjetju to ni mogoče.

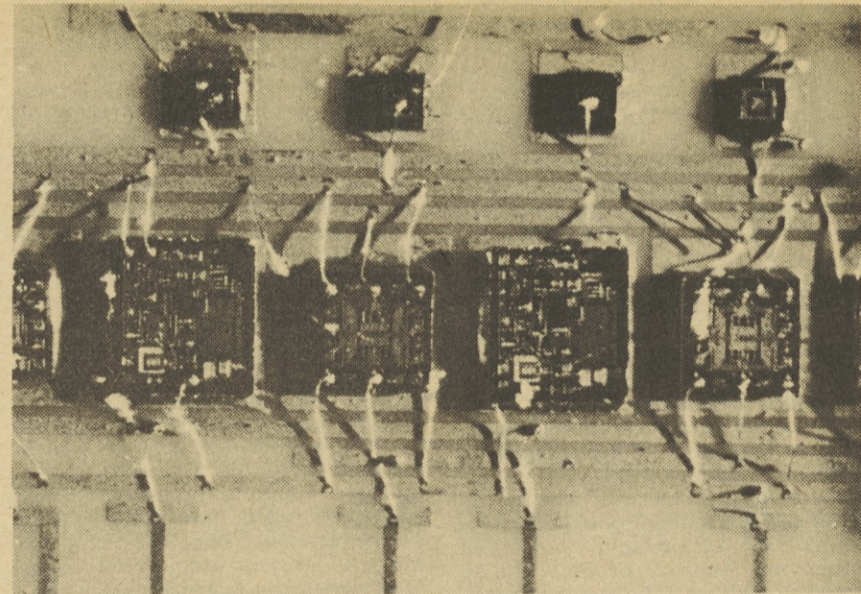
Iz tega sodelovanja med Fakulteto za elektrotehniko in razvojem tovarne števecv je bil izdelan elektronski števec razreda 0,5, ki ga do sedaj v naši tovarni nismo izdelovali v klasični izvedbi. Za osvojitve novega proizvoda so bili potrebni izredni napor tako v laboratoriju za mikroelektroniko, kakor tudi v razvoju tovarne števecv predvsem v razvojni skupini za elektronske števecv in merilnem laboratoriju. Iz rezultatov meritev na večjem številu števecv je razvidno, da popolnoma ustrezajo zahtevam predpisov tako glede pogreškov kot vplivnih veličin.

Z osvojitvijo elektronskega števca se je Iskra uvrstila med prve proizvajalce tovrstnih števecv na svetu, kar je omogočilo izkoriščenje najnovejših dosežkov na področju polvodniške tehnike v proizvodnji števecv električne energije.

Na sejmu »SODOBNA ELEKTRONIKA 73« v Ljubljani je Iskrin elektronski števec zbuja splošno pozornost.

Takole izgleda notranost Iskrinega elektronskega števca električne energije, ki je bil razstavljen na sejmu »Sodobna elektronika 73« v Ljubljani in, ki je vzbujal splošno pozornost.

Detajl vezja v elektronskem števcu električne energije. Vezje je izdelal laboratorij za mikroelektroniko na Fakulteti za elektroniko v Ljubljani.

na to tržišče, namesto da bi z Intertradeom združila moči. Ljubljanski trgovski gigant ima gotovo mnogo več izkušenj. Vendar je ta nujna povezava obeh podjetij na kolumbijskem tržišču že na vidiku. Pametno bi bilo, če bi se Intertrade povezal z Eurocommerce tudi v Venezueli. Obstajajo tudi načrti Iskre, da bi v prihodnosti postavila tovarno števecv in morda celo telefonske opreme v Venezueli. Tovarna bi dobavljala izdelke kupcem v vseh andskih državah. Ta korak bi pomenil dokončno uveljavitev Iskre na perspektivnem tržišču.

MOŽNOSTI V VENEZUELI

Poslovanje Eurocommerce je pravzaprav edina trgovska dejavnost naših gospodarskih organizacij v Venezueli, deželi z najvišjim povprečnim dohodkom na prebivalca v Južni Ameriki. Predstavnostvo zvezne gospodarske zbornice v Caracasu se trudi povečati vpliv naših podjetij ne samo v Venezueli, temveč tudi v drugih srednjeameriških državah. Pri poslovanju z Venezuelo je treba upoštevati dejstvo, da je Venezuela polnopravna članica andskega pakta. To pomeni, da imajo prednost pri prodaji izdelkov prodajalci iz držav članic tega pakta (Peru, Kolumbija, Ekvador, Bolivija in Čile). Hkrati pa

je politika industrializacije skupna vsem tem državam.

Jugoslovanska podjetja imajo v Venezueli z delovanjem Iskre živ primer dela in sodelovanja, ki ga lahko (sicer ne v vseh podrobnostih) posnemajo. Za Venezuelo lahko rečemo: možnosti je precej, denarja je dovolj in vrata so odprta.

(Povzetek po Delu)

Kratke vesti

»VZPON REZERV«

V letu 1972 smo dosegli presežek v plačilni bilanci v višini 300 milijonov dolarjev.

Na skupščini združenja bank Jugoslavije, ki je bila prejšnji teden v Budvi, je guverner Narodne banke Jugoslavije dr. Branko Čolarnović izjavil, da so naše devizne rezerve dosegle 1,5 milijarde dolarjev in da preučujejo možnosti za njihovo racionalnejšo uporabo.

ISKRA 3

Številka 39 — 27. oktobra 1973

Predsednik skupščine SRS Sergej Kraigher k osnutku samoupravnega sporazuma Iskre

(Nadaljevanje z 2. strani)
vpliva teh rezultatov na povečanje dohodka, kot tudi glede medsebojnih pravic in obveznosti, ki nastajajo na podlagi takih odnosov in združevanja dela in sredstev, oz. povečevanja dohodka zaradi uvajanja inovacij in dosežkov raziskovalne dejavnosti. Zato mislim, da je potrebno delitev, ki ste jo začrtali, dosledno nadalje razčleniti v konkretnih medsebojnih odnosih z ZZA za vsako od teh dejavnosti, ne pa da se usmerjene raziskave po pogodbah s posameznimi podjetji pomešajo z usmerjenimi raziskavami po skupnem programu ZP. To sta dve različni stvari, dva odnosa, ki morata najti svoj ustrezen izraz v samoupravnem sporazumu, kajti za usmerjene raziskave je po skupnem programu ZP lahko odgovoren centralni DS, skupaj s kolektivnim izvršilnim organom. DS potrebuje za svoj kolektivni organ tudi ustrezno organizirano strokovno službo, ki bo omogočala, da se bo v teh stvareh lahko orientiral in zavzel svoja stališča.

V drugem delu osnutka je potrebno odpraviti konstrukcijo, ki na centralni DS in na kolektivni izvršilni organ, oz. njegovo strokovno službo prenaša odgovornosti za del funkcij, ki jih ne more nositi centralni organ. To so raziskave po pogodbah s proizvodnimi organizacijami ZP. Treba je razmejiti pristojnosti in opredeliti kriterije, po katerih se določa, kolikšen fond je potreben za raziskave na podlagi razvojnega programa podjetja kot celote, kot tudi kriterije, po katerih se ta program dimenzionira in izvaja. Delovne organizacije bodo namreč zahtevale, da raziskave v določenem času pokažejo konkretne rezultate, medtem ko so fundamentalne raziskave za potrebe ZP po svojem značaju take, da gre za iskanje v neznanu, kar je glede rezultatov povezano z določenim rizikom. Izkusnje kažejo, kolikšen je odstotek rizika in izgube, pa tudi to, da so navidez jalove raziskave odprle nova raziskovalna področja in s tem nove usmeritve, oz. nove možnosti za razvoj. To je izredno pomembno tudi za Iskra, ki želi pokriti celotno področje elektrike in tudi dejavnosti, ki so z njenim razvojem povezane — to pa je skoraj vse.

Menim, da se je treba potruditi in ugotoviti, za kaj je smotno, da odgovarja centralni DS in kolektivni izvršilni organ. Za vsa druga razmerja pa je treba vzpostaviti neposreden odnos med delavci v TOZD in ZZA ter ustrezno OZD tako, da bodo delavci v svojem dohodku lahko dejansko kontrolirali rezultate tega sodelovanja, da bodo lahko vplivali in soodločali pri taki, ali drugačni usmerjenosti v delu ZZA. Brez tega bi se sedanja situacija nadaljevala.

Raziskovalnemu delu je potrebno zagotoviti solidno proizvodno osnovo, iz katere raziskovalno delo raste, na katero se opira in kateri služi, ki je hkrati stalna kontrola in vzpodbuda za nove usmeritve. Mislim, da bi bil tak ZZA lahko pomemben dejavnik v izgrajevanju potrebnih strokovnih kadrov, profilov, ki so potrebni tudi na fakultetah in institutih in za ustrezno sodelovanje z njimi.

Pri interni banki je treba razmejiti odnose z Ljubljansko banko in poslovnimi bankami

Interna banka je v osnutku precej razdelana. Osnovne funkcije banke so dobro opredeljene. Točne pa so tudi pripombe, da je treba razmejiti odnose z Ljubljansko banko in s poslovnimi bankami. Gre predvsem za takomenovano tekoče poslovanje. Nedodelano je ostalo področje koncentracije sredstev na računih banke, ki naj omogočijo, da se podjetja pri tekočem poslovanju zavarujejo pred trenutnimi oscilacijami, nelikvidnostjo, itd. in urede odnose s poslovnimi bankami s stališča hitro obracunanja sredstev. Treba je točneje opredeliti funkcijo banke pri združevanju sredstev za financiranje vsah elementov razvoja, od investicij, trajnih obratnih sredstev, raziskovalne dejavnosti, do prodiranja na tuja tržišča. Upravljanje s sredstvi v banki je postavljeno na način, ki ne zagotavlja, da bodo delavci, ki jih ustvarjajo, o njih tudi dejansko odločali. Zato ga je treba spremeniti. Za sprejemanje odločitev se predvi-

deva enostavno preglasovanje z dvotretjinsko večino. To ni dobro. Zato je treba opredeliti, katere so tiste zadeve na področju odločanja o sredstvih, združenih v banki, ki ne dopuščajo preglasovanja. Treba je razlikovati politične odločitve, ki navadno nimajo neposrednih materialnih posledic, vsaj ne težjih, od posledic preglasovanja v konkretnih poslovnih odnosih.

Posebej velja omeniti vprašanje arbitraže. Pri investicijah bo glede na različni sestavi Iskre nedvomno prišlo do konfliktov. Zato je potrebno vzpostaviti objektivno arbitražo. Preglasovanje ne rešuje problema, temveč je potrebno omogočiti konfrontacijo argumentov in ne glasov. Statut Ljubljanske banke na primer daje direktorju, ali strokovnim službam možnost, da zahtevajo intervencijo arbitraže, če pride do spora med izvršnim odborom in predlogom strokovnih služb, kajti gre za pomembne odločitve, ki ne smejo postati predmet manipuliranja. V tem smislu bi bilo treba v osnutku izpopolniti mehanizem upravljanja banke.

Samoupravni sporazum mora opredeliti položaj in funkcijo strokovnih služb

Upravičene so tudi nekatere pripombe na položaj in funkcijo strokovnih služb, ki sem jih danes slišal.

O novem informacijskem sistemu je v osnutku precej rečeno. Vendar bi moral biti sistem informiranja razčlenjen tudi v samoupravni sporazumih o združevanju TOZD v delovne organizacije, kar mora najti svoj izraz v odnosih med TOZD. Morda le ugovor k temu, da obveznosti centralnih organov glede informiranja TOZD niso eksplicitno navedene.

Pri opredeljevanju ostalih strokovnih služb je slabost, čeprav v manjši meri kot pri drugih samoupravnih sporazumih, v tem, da funkcije strokovnih služb niso zadosti izdiferencirane. Zato tudi niso zadosti izdiferencirani odnosi strokovnih služb do TOZD, oz. do podjetij in na drugi strani do centralnih organov upravljanja. Čisto poslovne zadeve se mešajo s strokovno analitskimi. Pri tem ne gre za nič drugega kot le za jasnejše opredeljevanje odgovornosti. Zato mislim, da bo koristno v nadaljnjem delu analizirati vlogo in funkcije strokovnih služb in jasno opredeliti, katere so tiste funkcije, ki so po svoji naravi take, da so nujno potrebne kot službe centralnih organov upravljanja, ali poslovnih organov in katere so tiste, kjer je treba vzpostaviti neposredno ekonomsko zvezo s TOZD, z delavci, oz. z njihovimi asociacijami, ker so element v njihovem procesu reprodukcije. Celoten plansko-analitski sektor bo treba jasneje opredeliti, z natančnejšimi odgovornostmi, kakor je to storjeno sedaj in bolj usklajeno s pristojnostmi DS.

Analiza vloge strokovnih služb bo narekovala tudi analizo čl. 34. osnutka, ki govori o pristojnosti DS ZP. DS so naložene neke pristojnosti in odgovornosti, ki mu ne gredo kot skupnemu samoupravnemu organu, ker se realni odnosi odgovornosti lahko vzpostavijo samo z neposredno ekonomsko zvezo med funkcijami strokovnih služb in med delovnimi organizacijami, ki te službe potrebujejo. Pokazalo se bo tudi, da je DS slabo organiziran, slabo podprt s strokovno službo, ki naj bi mu omogočila, da se orientira v vseh planskih odločitvah (srednjeročni, dolgoročni plan). To so predvsem odločitve o programski usmerjenosti, ki morajo biti povezane na eni strani z dejavnostjo Iskra Commerce in ZZA, na drugi strani pa z dejavnostjo analitske službe v okviru same direktije. Direktija namreč na podlagi planske metodologije in znanosti povezuje delo in usmerjenost ustreznih planskih organov podjetij, delovnih organizacij in TOZD, kajti osnova planiranja so TOZD in glavne odločitve morajo biti sprejete v TOZD. Plan za Iskra je v bistvu samoupravni sporazum TOZD o osnovni programski orientaciji za naslednjih 4—5 let ali pa za dolgoročno obdobje, z vgrajenimi instrumenti, ki omogočajo prilagajanje dinamičnemu razvoju, ki je značilen za to področje gospodarstva in z urejeno problematiko investicij, ki je vezana na programsko usmerjenost, finančne konstrukcije, itd.

Menim, da strokovne službe, kot so opredeljene v osnutku in glede na

omenjene pristojnosti DS, ne nudijo DS in ZP zadostne znanstvene in strokovne podlage in zadostne povezanosti s celotno aktivnostjo in usmerjenostjo Iskre, da bi Iskra kot celota lahko učinkovito izvrševala svojo vlogo v programiranju razvoja te dejavnosti v našem gospodarstvu. Zato ta poglavja zahtevajo podrobnejšo opredelitev.

Načelne določbe v osnutku o sredstvih, dohodku in delitvi dohodka so zelo v skladu s tem, kar je zapisano v ustavi. Kasnejša razčlemba teh določb, v zvezi z delovanjem centralnih organov pa bistveno odstopa od proklamiranih načel. Posebej je pomembno vprašanje usmerjanja delitve dohodka in oblikovanja OD. To je po eni strani element planiranja, po drugi strani element kadrovske politike, kadrovske strukture, ki jo zahteva razvoj podjetja, in na tretji strani element konkretnih dnevnih političnih odločitev. Smo šele na začetku izgradnje samoupravnega odnosa ustreznega sistema oblikovanja OD. Celotna naša praksa je še vedno usmerjena na oblikovanje osebnih dohodkov iz tekočega, živega dela.

Sedanji zakon o samoupravnem sporazumevanju in družbenem dogovarjanju o merilih za usmerjanje delitve dohodka in OD, ki je popravek zakona, sprejetega l. 1971, vsebuje bolj objektivne kriterije, ki naj omogočijo, da se s samoupravnimi sporazumi med sorodnimi grupacijami izoblikuje enotnejša osnova za oblikovanje OD, ki bi zagotavljala za enako delo v osnovi enak OD. Kar pa zadeva elemente OD, ki izhajajo iz minulega dela, to se pravi iz vloženih investicij v nova podjetja, bodisi v lastni, ali v drugi organizaciji, ali iz dohodka banke, kjer imajo TOZD združena sredstva, ali pa iz dela dohodka, ki se oblikuje na podlagi poslovanja trgovskih organizacij in rezultatov, ki jih le-te dosegajo — smo šele na začetku oblikovanja takega celovitega sistema. To mora biti predmet sistematičnega strokovnega dela, pa tudi ustreznega organizacijskega prilagajanja uredništvu takega sistema oblikovanja in delitve OD.

Podjetje, kot je vaše, ki ima delovne organizacije po vsej Sloveniji, mora imeti posebno strokovno službo, ki bo ustrezno organizirana in sposobna spremljati konkretna dogajanja na celotnem območju in sproti reagirati. Preko posebne strokovne službe pri centralnem DS bo potrebno zasledovati vse, kar se na tem področju dogaja in se vključevati v proces samoupravnega sporazumevanja z drugimi delovnimi organizacijami.

V podjetju, kakršno je ZP Iskra, kjer se različne TOZD združujejo zaradi ekonomskih interesov, mora

biti tudi sistem financiranja usklajen z ekonomskimi interesi in izdiferenciran. Ne morejo veljati enaki odstotki za vsa podjetja, ki se združujejo v Iskra Commerce, ali z ZZA, in prav tako ne za financiranje strokovnih služb. En del predvidenih potreb bo odpadel s tem, če boste vzpostavili direktne poslovne odnose med temi organizacijami in službami ter zainteresiranimi TOZD in podjetji. Za tisti del skladov, ki so potrebni za financiranje skupnih služb, pa je treba določiti kriterije glede na obseg storitev za posamezne delovne organizacije, velikost in obseg dohodka, ki ga delovna organizacija ustvarja.

Pravo mesto v sporazumu tudi družbenopolitičnim organizacijam

Tudi funkcija družbenopolitičnih organizacij ni izdiferencirana. Dani so pogoji, da se naloge sindikata jasneje opredelijo. Zveza sindikatov je po načelih slovenske ustave neposredno odgovorna za to, da se zagotovi enakopravnost delavcev, tako pri delitvi dohodka in OD, kot pri združevanju dela in sredstev v skupne TOZD, ali druge integracijske oblike, na podlagi njihovega tekočega in minulega dela. V tem pogledu, bi poleg splošnih določb, mo-

rali nekoliko bolj precizirati naloge sindikata, kolikor ni potrebe, da se tudi za druge družbeno-politične organizacije vnesejo specifična določila.

Osnutek daje podlago, da se z večjo sigurnostjo in pozornostjo do posameznih problemov in odnosov, ki jih je treba urejati, pristopi k nadaljnjemu sporazumevanju o združevanju podjetij v ZP, kakor tudi da se pospeši delo pri sprejemanju sporazumov o združevanju TOZD v podjetja, k ustanavljanju branžnih podjetij in pri izdelavi statutov za TOZD. Sami boste ocenili, kako naj bo sinhronizirano delo na vseh treh vrstah aktov. Določena jasnost v opredelitvi medsebojnih pravic in obveznosti TOZD v okviru delovnih organizacij in jasna opredeljenost medsebojnih pravic in odnosov delovnih organizacij do skupnih delovnih organizacij (Iskra Commerce, ZZA, banka, itd.) je nujen pogoj in jamstvo, da bo združeno podjetje res notranje usklajena celota, ki bo sposobna zagotoviti hitrejši razvoj Iskre.

Naj na koncu poudarim, da so delovni kolektivi vseh podjetij združene Iskre v zadnjih letih dosegli velike uspehe in s tem ZP Iskra močno notranjo konsolidacijo. Ustrezna ureditev medsebojnih odnosov v samoupravnem sporazumu o združevanju v ZP Iskra bo prispevala k še večji učinkovitosti Iskre kot celote in vsakega njenega podjetja ter k njihovem še hitrejšemu razvoju.

Iskra na devetem mestu med 30 največjimi delovnimi organizacijami v državi

Lestvica tridesetih največjih proizvodnih delovnih organizacij v Jugoslaviji — s področja industrije in rudarstva, kmetijstva, gozdarstva in gradbeništva — po celotnem dohodku v letu 1972 (v tisočih dinarjev):

1. »Jugometal—Kombinat« (Beograd 9.578.716, 2. »Rudarsko-topilniški kombinat« (Bor) 9.516.073, 3. »Industrija nafte INA« (Zagreb) 8.627.919, 4. »Inkoteks« (Beograd) 7.262.470, 5. »Jadranbrod« (Zagreb) 5.729.454.

6. »UPI« (Sarajevo) 5.166.883, 7. »Rudarsko-metalurški kombinat« (Zenica) 4.829.461, 8. »Energoinvest« (Sarajevo) 4.423.815, 9. »ISKRA« KLANJ 4.388.935, 10. »Šipad« (Sarajevo) 4.326.504.

11. »Crvena zastava« (Kragujevac) 4.273.690, 12. »Združeno elektrogospodarsko podjetje Srbije« (Beograd) 4.015.394, 13. »Kmetijski kombinat Beograd« (Pad. Skela) 3.924.880, 14. »Borovo« (Borovo) 3.457.498, 15. »Naftagas« (Novi Sad) 3.219.773.

16. »UMI« (Beograd) 3.111.342, 17. »Valjarna bakra Slobodan Penezić-Krcun« (Titov Užice) 2.784.038, 18. »ZDRUŽENO PODJETJE SLOVENSKE ŽELEZARNE« LJUBLJANA 2.778.679, 19. »UNIS« (Sarajevo) 2.756.141, 20. »GORENJE« (VELENJE) 2.277.268.

21. »Mašinogradnja-Mag« (Beograd) 2.138.178, 22. »Jugotutun« (Skopje) 2.123.129, 23. »Industrijsko-poljedelski kombinat« (Osijek) 1.992.336, 24. »Sirmium« (Srem. Mitrovica) 1.914.174, 25. »Inteks« (Skopje) 1.885.023.

26. »Industrijsko-kmetijski kombinat Servo Mihalj« (Zrenjanin) 1.992.336, 27. »Metalurški kombinat Železarn Sisak« (Sisak) 1.873.229, 28. »Rade Končar« (Zagreb) 1.861.786, 29. »ELEKTROGOSPODARSTVO SLOVENIJE« (MARIBOR) 1.843.785, 30. »Viskoza« (Loznica) 1.727.620.

Proizvodnja ZP v septembru 1973

Organizacije	IZPOLNITEV v 000 din			Odnos mes. r. do mes. pl.	Odnos r. I—IX/73 do let. pl.	Odnos r. I—IX do pl. I—IX	r. I—IX /73	r. I—IX /72
	I—IX /72	I—IX /73	Mesečna					
Elektromehanika	370.338	441.013	48.891	92,5	76,2	106,7	119,1	
IEZE	232.418	308.275	35.468	79,8	65,1	90,0	132,6	
Sprejemniki	55.257	71.401	9.782	87,0	64,9	91,2	129,2	
Aparati	121.546	139.014	16.383	89,8	66,7	89,4	114,4	
Avtoelektrika	136.198	141.481	17.979	74,9	65,8	83,8	103,9	
Elektromotorji	93.728	103.127	12.152	73,8	58,7	82,2	110,0	
Naprave	36.546	56.675	7.641	100,5	72,7	96,7	155,1	
Elektronika	18.440	20.465	1.529	89,1	53,1	78,7	111,0	
Kondenzatorji	45.356	68.123	9.213	129,2	81,4	110,0	150,2	
Instrumenti	28.643	36.424	4.691	109,9	78,8	108,3	127,2	
Polprevodniki	17.883	42.476	4.199	33,1	31,4	43,5	237,5	
Usmerniki	21.158	19.412	4.015	151,3	62,8	83,7	91,7	
Gospodinjiski aparati	48.793	92.082	10.283	93,3	76,4	105,4	188,7	
Industrijska oprema	8.046	10.654	1.030	60,6	62,2	89,5	132,4	
Antene	5.300	7.078	910	74,9	57,1	86,8	135,1	
Orodjarna	6.660	10.040	739	55,1	68,6	94,6	150,8	
TOVARNE SKUPAJ	1.246.310	1.567.740	184.905	84,6	67,0	92,1	125,8	
ZZA	57.402	61.013	7.222	93,2	74,4	110,4	106,3	
Commerce-proizv. dej.	42.396	56.562	7.758	109,3	77,0	108,8	133,4	
inženiring	212.323	235.386	29.750	109,9	68,1	97,7	110,9	
CAOP	2.515	2.791	300	88,2	66,1	92,0	111,0	
SKUPNE SLUŽBE SKUPAJ	314.636	355.752	45.030	106,6	70,4	101,3	113,1	
ZDRUŽENO PODJETJE	1.560.946	1.923.492	229.935	88,1	67,6	93,6	123,2	
EMO	236.800	252.769	27.819	71,2	55,7	75,6	106,7	
Baterije Zmaj	52.991	53.305	6.529	93,3	70,0	97,1	100,6	
ZP ISKRA SKUPAJ	1.850.737	2.229.566	264.283	86,1	66,1	91,2	120,5	

Kaj je Iskra pokazala na sejmu sodobne elektronike

Jubilejna 20. mednarodna razstava elektronike, telekomunikacij, avtomatizacije in jedrske tehnike — »Sodobna elektronika« — je za nami. To je bila rekordna prireditev po udeležbi razstavljalcev (37 domačih in 315 tujih firm) in po zanimanju obiskovalcev. Zato je prav, da sedaj ocenimo, kakšna je bila Iskrina udeležba na tej razstavi, kako so se na njej odrezale naše tovarne, smo pokazali tisto, kar znamo in zmoremo?

Preden o tem kaj več povemo, kaj smo pokazali in kaj nismo, se moramo spomniti, kakšen je bil pravzaprav namen letošnjega sejma, kaj smo hoteli z njim.

Predvsem je sejem namenjen profesionalni elektroniki ter sestavnim delom in materialom zanje, le v manjšem obsegu pa tudi nekaterim novejšim izdelkom komercialne elektronike. Zato izdelkov široke potrošnje razen najnovejših tipov televizorjev nismo prikazali, ker pa je bil tisti del Iskrinega programa, ki je namenjen elektrogospodarstvu,

— za avtomatizacijo v industriji, ki jo proizvajamo po kooperacijski pogodbi s tvrdko Siemens.

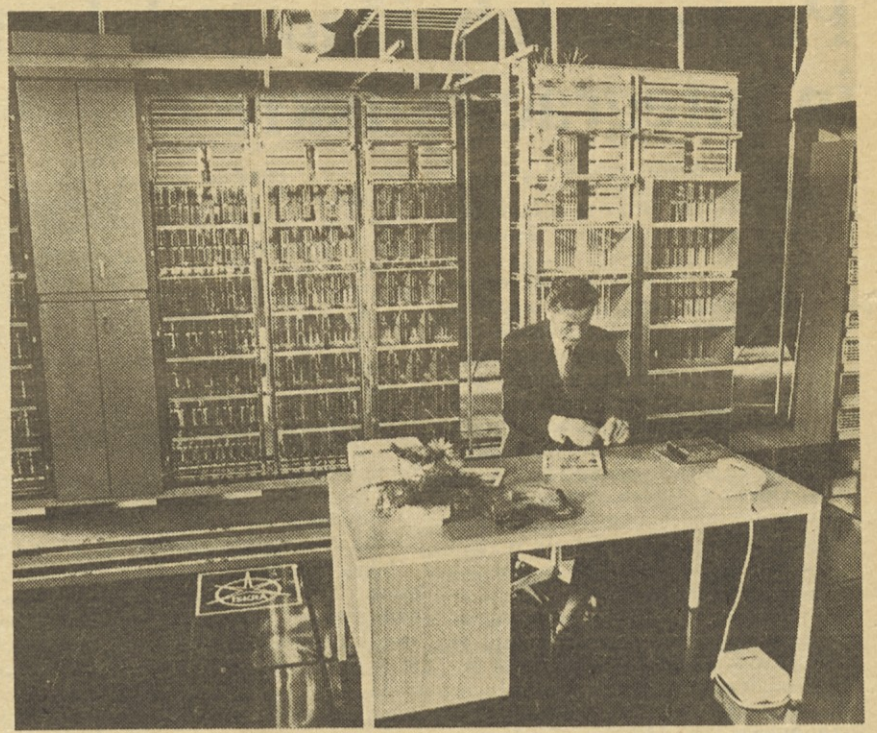
Med novimi proizvodi, ki jih je prikazala Iskra, je obiskovalce med drugim zlasti zanimal elektronski regulator svetlobe — prvi domači izdelek te vrste, pa tudi usmernik za polnjenje akumulatorjev (prenosni), ki je bil sicer že prej nagrajen za dosežek pri oblikovanju. Ne moremo tudi mimo elektronskega števec, ki ga bo Iskra serijsko proizvajala v sodelovanju z ljubljansko Univerzo.

Z našo udeležbo na sektorju elektronskih elementov, s katerimi zanjemo lepe uspehe zlasti na zunanem trgu (doma bi teh proizvodov lahko prodali vsaj trikrat več kot jih naredimo), smo na sejmu vzbudili nemajhno pozornost. Navsezadnje smo ravno na tem področju dobili v tujini za kakovost in dosežke pri miniaturizaciji veliko priznanj. Pogrešali pa smo na sejmu naše elektronske naprave za avtomatizacijo v prometu.

središču pozornosti velikega števila domačih in tujih poslovnih ljudi in strokovnjakov. S to našo udeležbo smo zanesljivo potrdili, da sodimo v krog svetovnih proizvajalcev na tem področju, saj smo bili v okviru programa, v katerem smo razstavljali, po kakovosti izdelkov enakovredni vsem drugim proizvajalcem, v tem pogledu nismo imeli vidnejše konkurence. Zasluga za uspešen Iskrin nastop pa velja tudi kreatorjem izgleda in razporeda naše razstave, ki so naše stojnice tako oblikovali, da so obiskovalce kar silile k nadaljnjemu ogledovanju ter odsevale visoko kulturno stopnjo naših proizvajalcev.

Ne nazadnje velja poudariti še to, da je bilo več ali manj pri vseh razstavljenih izdelkih čutili roko oblikovalca. Kot vemo, smo na tem področju že veliko dosegli, vendar pa še ne dovolj. Naše tovarne naj pokažejo v prihodnje za oblikovno plat izdelkov še več poslušala.

Igor Ravnikar

Osrednji razstavljeni predmet Iskre je bila nova elektronska centrala Iskra Metaconta 10-C, kakršno naši strokovnjaki prav zdaj že montirajo na pošti Ljubljana-Moste in pomeni pomembno novost. Pohvale vredno je, da so si obiskovalci po ogledu sejma lahko ogledali tudi montažo nove centrale »na kraju samem«, na pošti v Mostah.

Letošnji razstavljeni prostor Iskre na sejmu elektronike je bil nedvomno takšen, da je njegova ureditelj vzbujala vsestransko pozornost. Skromna ocena pravi, da je bila tokratna ureditelj našega paviljona pravcata osvežitev. Na sliki: lahko bi rekli — »general-štabni posvete« treh tvorcev našega letošnjega razstavnega prostora, od leve na desno: Marko Deu, Zvone Zupanek in Milan Zornik.

poudarjen že na jesenskem zagrebškem velesejmu, smo se na to pot na Gospodarskem razstavišču odločili poudariti zlasti neko drugo specializirano področje — elektroniko v telefoniji in sploh telekomunikacijah.

Tako odločitev je narekovalo že obratovanje naše nove tovarne v Laborah pri Kranju, ki izdeluje v sodelovanju z belgijsko firmo BTM (Bell Telephone Manufacturing Company) nove sodobne elektronske tranzitne centrale. Razen tega je bil med letošnjim sejmom organiziran VII. jugoslovanski simpozij o telekomunikacijah za kakšnih 400 strokovnjakov za telekomunikacije iz Jugoslavije in Evrope. Zbrana je bila torej elita strokovnjakov za to področje, ki smo jim imeli priložnost pokazati našo Metaconta, ki jo že tudi montiramo v moščanski pošti.

Zdaj pa k samemu sejmu oziroma naši razstavi v hali B na Gospodarskem razstavišču:

Centralno mesto je seveda zavzela omenjena elektronska tranzitna telefonska centrala »Iskra Metaconta 10-C«, ki je sicer nismo pokazali v obratovanju, so pa lahko obiskovalci videli vse njene bistvene sestavine. (Od skupno 17 tranzitnih avtomatskih telefonskih central v vsej državi jih bo Iskra dobavila 13.)

Prikaz naše elektronske telefonije smo dopolnili z novimi telefonskimi aparati, kot so: ATA 40 s številčnikom in tastero, kombiniran telefonski aparat IKTA 30 K, hišna telefonska naprava VILISTA, centrala PABX 300 C z zmogljivostjo 24 zunanjih in 200 notranjih priključkov, telegrafski in telefonski stojala, sprejemno-oddajni postaji RT 20 TC 100 in UKM 8 (za PTT zveze), potem naprava za usmerjene zveze RRS 2F M 400 in telefonski usmernik.

Naslednja področja, ki jim je Iskra posvetila pozornost na tem sejmu, so merilna tehnika, elektromehanski elementi, avtomatika in elektronski elementi. Med razstavljenimi proizvodi so vzbudili pozornost obiskovalcev zlasti nekateri proizvodi, ki jih izdelujemo v kooperaciji z zahodnonemško firmo Metrawatt. Obiskovalci so si s posebnim zanimanjem ogledali naše pretvornike za avtomatizacijo v elektrogospodarstvu, distribuciji in prenosu električne energije. Pogosto so se ustavljali pred napravo SIMATIC

Kot smo že rekli, pa je bil naš prikaz izdelkov široke potrošnje zaradi specializiranosti tega sejma precej skromen. Pravzaprav moramo znova poudariti, da je bila celotna Iskrina razstava le skromen prerez njene proizvodnje! Pokazali smo najnovejše televizorje v črno beli tehniki — namiznega ATAIR in prenosnega MINIRAMA, ter barvni televizor PANORAMA 73, ki sodi po tehnološki zasnovi med najsodobnejše, saj je popolnoma tranzistoriziran, montiran v modolni tehniki.

Ce sedaj sklenemo ta bežni vtis s sprehoda po Iskrinem razstavnem prostoru na minulem sejmu sodobne elektronike na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani, moramo reči, da smo naš cilj, ki smo si ga zadali z našo udeležbo pri tej manifestaciji v letošnjem letu — izpolnili. Iskra je bila ves čas trajanja sejma v

Iskra-Baterije Zmaj Ljubljana

Izvolili so nove organe upravljanja

V tovarni Zmaj so v petek 19. oktobra 1973 izvedli volitve v neposredno voljene organe upravljanja, to je v delavski svet, svet za medsebojna delovna razmerja v združenem delu in svet za notranjo samoupravno kontrolo. V vsak samoupravni organ so izvolili po 13 članov, kar pomeni, da je bilo od 67 kandidatov izvoljenih v samoupravna telesa 39 članov. Večje število kandidatov je tokrat omogočalo slehernemu volivcu, da je po lastni presoji laže izbral tistega kandidata, ki bo dostojno zastopal mnenje sodelavcev iz svoje skupine. Pre tem velja poudariti, da so delavci tovarne Zmaj razdeljeni na 7 delovnih skupin prvič volili člane iz svoje sredine in katere najbolj poznajo. Zato je bilo tudi 7 volišč, ki so bila letos svečano opremljena. Od 405 vpisanih volilnih upravičencev jih je volilo 379, oz. 93,6 %.

Omeniti je še treba, da bodo novo izvoljeni organi upravljanja začeli delati po novem, pravkar sprejetem statutu podjetja, katerega bo v nekaj dneh sleherni delavec v podjetju prejel tiskanega v offset tehniki.

Prispevek A. Gorupove na 36. seji CK ZKS

V Ljubljani je bila 11. oktobra seja CK ZKS, na kateri je bila podana analiza dela ZKS in predkongresne aktivnosti. V razpravi o povezovanju in združevanju organizacij združenega dela je sodelovala tudi ALEKSANDRA GÖRUP, član CK, zaposlena v ISKRA — IEZE. Prispevek Gorupove v celoti objavljamo:

Uresničevanje ustavnih dopolnil in borbo delavskega razreda za prevzemanje vodilne vloge v celotni družbeni reprodukciji občutimo v bazi tako, kot je potekala naša borba v socialistični revoluciji, kot resnično težak in dolgotrajen boj. Organiziranje delavcev v TOZD in združevanje teh v višje asociacije, smo bolj ali manj uspešno izvedli. Manj mislim zato, ker smo še daleč od začrtanega cilja.

Kvalitetne spremembe družbeno-ekonomskih odnosov med TOZD v delovnih organizacijah še niso velike. Proces organiziranja delavcev v TOZD ni bil povsod do konca izpeljan. Marsikje bi lahko v okviru mnogih velikih TOZD, kjer so združene v delovne organizacije, lahko organizirali več TOZD. Tako imamo namesto resničnih TOZD mikro podjetja, zaradi česar prihaja do raznih neenakopravnih odnosov med TOZD znotraj delovne organizacije. Te večje TOZD imajo tkzv. skupne strokovne službe v malem, ki so le delno sestavni del delovne celote in so seveda zaradi tega takšne TOZD v odnosu do drugih v dominantnem položaju, obenem pa ovirajo sporazume o optimalnem združevanju in organiziranju strokovnih opravil v okviru delovne organizacije. Prihaja do neskončnih diskusij, o potrebi po tej, ali oni službi in njenem obsegu dela na ravni delovne organizacije, ne oziraje se na to, da so kvalitetne in optimalno organizirane strokovne službe nujno potrebne.

Vzroki za to pa so naslednji: še vedno so ponekod prisotne centralistične težnje bivših direktij, ki so pripravljene decentralizirati vse strokovne funkcije, razen opraviljanja z dohodkom.

Prisotna so grupno-lastninska hotenja in borba za delitev oblasti med centrom in bazo. Nedodelani so medsebojni ekonomski odnosi in ni izdelanih meril za delitev skupno ustvarjenega dohodka in zato se medsebojni odnosi vse preveč oblikujejo po tržnih cenah. Pravice iz minulega dela še niso niti v začetni fazi uveljavljanja. Zato ni razumevanja za združevanje dela in sredstev in je podrejeno lokalističnim težnjam. Eden od vzrokov pa je tudi ta, da z zakonodajo zamujamo, kar

vsi močno občutimo. Tako se marsikaj rešuje po starih zakonih, ki niso v skladu z ustavnimi dopolnili, marsikaj se pa rešuje po občutku. Takšno delo pa ne more dati optimalnih rezultatov. Ko organizacija ZK ocenjuje določene akte oz. sporazume s področja medsebojnih ekonomskih odnosov, slišimo marsikdaj pripombe od strokovnih služb: »Pa povejte strokovno, kako naj to uredimo.« Mislim, da strokovna izdelava rešitev ni delo osnovnih organizacij ZK, ampak strokovnih služb, predvsem pa komunistov, ki delajo v teh službah.

NOVA VLOGA SINDIKATA

Posrednik in opora za aktivnost delavskega razreda

Ko je Kardelj govoril o novi vlogi sindikata po osnutku ustave, je pripomnil, da »sindikati niso več samo zaščitniki osebnega položaja, pravic in interesov delavcev posamezno ali vseh skupaj ali v posameznih vejah, ampak morajo biti neposredno vključeni tudi v vse ekonomske odnose v celotnem samoupravnem združenem delu. Zavoljo raznih deformacij in prevlade enih nad drugimi bi lahko nastali ne samo spori med delovnimi kolektivi, ampak tudi družbene motnje.«

»V takih razmerah mora delavski razred vladati samemu sebi, da pa bi to dosegel, mora imeti svojo organizacijo, ki bo kot doslej na nekaterih področjih zaščitila delavskih interesov nekakšne posrednik ali opora za aktivnost delavskega razreda. Prav taka organizacija pa je sindikat,« je dejal Edvard Kardelj, ko je sodeloval na nedavnem posvetovanju v svetu Zveze sindikatov Jugoslavije.

Obisk delegatk samoupravljaljk

Z zborom samoupravljaljk — delegatk slovenskih občin, ki je bil 18. oktobra, je Ljubljana proslavila 30. obletnico ustavnega kongresa slovenske pritaftistične zveze. Srečanje je imelo delovni karakter. Po osrednji slovesnosti, ki je bila v republiški skupščini in po govoru Franca Popita, so prek občinskih konferenc za družbeno aktivnost žensk prevzele delegatke iz posameznih občin v goste delovne organizacije in krajevne skupnosti. Tu se je razprava nadaljevala.

V IEZE smo imeli na obisku tovarišice iz občine Zagorje. Ogledale so

si temeljno organizacijo združenega dela Avtomatika na Pržanu in se pogovarjale s predstavniki družbenopolitičnih organizacij IEZE in TOZD Avtomatika ter članicami DS Avtomatika. Delegatke so bile vesele, da so si lahko ogledale proizvodnjo, saj si doslej niso predstavljale koliko dela in truda je potrebno, da se izgotovi npr. televizor. Po ogledu proizvodnje so se posebej zanimale za način samoupravljanja v IEZE in v TOZD Avtomatika, za sprejemanje samoupravnih aktov in udeleževanje žensk v družbenopolitičnem delu. Povedali smo jim, kako urejamo družbeno prehrano, stanovanjske probleme, nočno delo žena, prevoz zaposlenih na delo glede na dislocirane TOZD, otroško varstvo. Zanimali so jih naši osebni dohodki, predvsem razmerje med najnižjimi in najvišjimi OD.

Vse delegatke, ki so bile v občini Šiška, so se potem zbrale na skupnem kosilu v »Iliriji«. Tu je tekla beseda o delovanju in družbeni aktivnosti žena na vseh področjih naše družbene reprodukcije, tako v gospodarstvu kot samoupravnih in družbeno-političnih skupnostih. Razgovor je potekel v vzdušju, da taka srečanja niso formalnost, ampak koristna za izmenjavo izkušenj in mnenj pri reševanju problemov, ki tarejo naše žene in, da bomo prav v delegatskem sistemu lahko uresnjeli naša hotenja. M. K.

Iskra-tovarna baterij Zmaj: posnetek z enega izmed sedmih volišč v nove organe upravljanja tovarne.

DOPISUJTE V ISKRO

Poslovnotehnično sodelovanje in integracije Iskre

(Nadaljevanje s 1. strani)

Poleg matične tovarne v Izoli obstojajo še obrati v Piranu, Materiji in Bujah.

V matični tovarni je zaposleno ca. 1350 ljudi in proizvajajo tehnične igrače, vijačno blago, kovinske in plastične izdelke. Obrat v Piranu proizvaja predvsem pisarniške potrebščine in le v manjšem obsegu tudi igrače ter zaposluje ca. 50 ljudi. Obrat v Materiji pri Sežani je specializiran za igrače in zaposluje le 35 ljudi. Obrat v Bujah zaposluje 195 ljudi in proizvaja plastificirane kovinske izdelke.

Razvoj Mehanotehnike je bil izredno hiter. Število zaposlenih se je stalno večalo, tako da je sedaj zaposlenih že ca. 1600 delavcev. Rastel je tudi celotni dohodek tovarne. Za leto predvidevajo, da bo dosegel ca. 156 mio din. V vsem obdobju od ustanovitve je tovarna poslovala brez izgube, razen v prvem polletju letos, ko je znašala ca. 240 t. din. Ocenjujejo, da je izkazana izguba le prehodna in da bo konec leta zaključen s pozitivnim rezultatom.

Tovarna zaposluje pretežno priučene delavce, ki jih je ca. 1200. Višjo in visoko šolsko izobrazbo ima 90 delavcev, srednjo 103. Kvalificiranih in visokokvalificiranih pa je ca. 230. Večina zaposlenih so ženske, ki jih je ca. 1000. Štipendijo prejema 30 študentov.

Povprečni mesečni osebni dohodki so nekoliko nižji kot v Iskri in znašajo 1.728 din.

Tovarna izvažca ca. 50 % proizvodnje v Ameriko in ostala področja s konvertibilno valuto. Zunanje trgovinska bilanca je visoko aktivna, saj predstavlja vrednost uvoza le ca. 2 % izvozne vrednosti.

Stalna prisotnost na zunanjih razvitih tržiščih je zahtevala od kolektiva tudi neprenehno napredovanje v tehnologiji, proizvodnosti in poslovnosti.

Tovarna ima sedaj razmeroma razvito tehnologijo, uveden WF sistem itd. Kolektiv je tudi stalno skrbel za povečanje svojih proizvodnih kapacitet. Izredno intenzivne so bile investicije po letu 1969. Skupna vrednost teh investicij znaša ca. 55 mio din.

Mehanotehnika je organizacija s pretežno dobro in sodobno opremo, z zadostnim številom osnovnega strokovnega kadra, ki ima izkušnje in tradicijo. Matična tovarna v Izoli je locirana tako, da ima zagotovljene površine za nadaljnji razvoj še za 10 let.

Osnutek srednjeročnega načrta, ki je bil izdelan koncem minulega leta predvideva povečanje proizvodnje do l. 1975 za ca. 25 %. Njena vrednost bo narasla na ca. 194 mio din, pri praktično istem številu zaposlenih kot je sedaj.

Delež izvoza v celotnem dohodku bi se še nekoliko povečal in dosegel nekaj nad 50 %. Uvoz naj bi ostal na sedanjih višini.

Cilji, ki si jih je začrtal kolektiv v naslednjem obdobju, so naslednji: Usmeritev na bolj homogeni proizvodni program, postopna rekonstrukcija vseh obratov, razvijanje ekonomsko upravičenih in zaključnih proizvodnih enot, uvajanje »marketinga« na vsa področja poslovanja, zboljšanje notranje prodajne mreže, nadaljnje prodiranje na zunanja tržišča itd.

Tovarna Mehanotehnika je bila prva in je še sedaj največja tovarna igrača v Jugoslaviji. Tehnične igrače izdeluje velikoserijsko, zaradi tega je še posebno zanimiv začrtani razvoj na tem področju. Tudi v bodoče bodo igrače predstavljale glavno skupino izdelkov v vsakem oziru. Posebno prednost bo imela nadaljnja specializacija električnih in elektronsko vodenih igrač z elektromotorjem ter enostavnih in vzgojno pomembnih igrač. Na tem področju je možno zelo zanimivo sodelovanje z našim Zavodom za avtomatizacijo in tovarno Iskra-Zmaj.

GORENJE — VELENJE

Ideja o koristnosti poslovno tehničnega sodelovanja med Gorenjem in Iskro je prisotna že nekaj let. Razgovori so se začeli že v letu 1965. Po daljšem vsklajevanju je bila koncem leta 1966 tudi podpisana okvirna pogodba, s katero sta se pogodbenici obvezali vzpostaviti trajno sodelovanje na področju gospodinjskih aparatov. Žal, pogodba iz različnih razlogov ni zažvela. Odnosi med Iskro in Gorenjem so se nadaljevali le na osnovi solidnih komercialnih poslovnih dogovorov in kooperacij, ki so se vsako leto razširjali.

V gospodarskem razvoju Slovenije in Jugoslavije sta dosegla Iskra in Gorenje v zadnjih letih izredno stop-

njo rasti. Izredno ugodni rezultati temeljijo na smotni poslovni politiki obeh podjetij, ki je osnovana na analizi sprememb potrošnje doma in v inozemstvu. Tudi obdobje naslednjih let dikтира obema podjetjema izredno visoko stopnjo rasti, kolikor hočeta požeti sadove že začete poslovne politike.

Za doseg primernega deleža naše elektroindustrije na domačem tržišču in izvozu je potrebno okrepiti konkurenčno sposobnost in zagotoviti svetovni nivo v kvaliteti. Oboje je možno doseči le z masovno in visoko mehanizirano proizvodnjo.

Iskra ima poleg ostalega organizirano velikoserijsko proizvodnjo elektronskih in elektromehanskih sestavnih delov, sklopov in izdelkov, ki zahteva visoki tehnični in tehnološki nivo. To proizvodnjo razvija Iskra že vrsto let. Visoka vlaganja v delovna sredstva, zgradbe in vzgojo kadra se mnogo hitreje amortizirajo z vgradnjo t. j. finalizacijo končnih izdelkov. Zato je tudi delitev na finaliste in proizvajalce sestavnih delov nesmotna, kar dokazuje med drugim tudi naša praksa v panogi zabavne elektronike in drugod. Tako delitev vodi do lastne proizvodnje sestavnih delov oziroma do lastne finalizacije. V obeh slučajih se kapacitete podvojujejo, zmanjšujejo se proizvodne količine in ekonomičnost poslovanja.

Pred petimi leti še ni bilo prekrivanja v proizvodnih programih Iskra in Gorenje. V kasnejših letih pa je programska ekspanzija v Gorenju in Iskri pripeljala do prekrivanja. Tako trenutno obstaja prekrivanje pri naslednjih skupinah proizvodov:

- črno beli in barvni TV sprejemniki
 - električni in plinski štedilniki, vgradni elementi
 - oljne, v perspektivi tudi plinske peči
 - mali gospodinjski aparati skoraj v celotnem asortimentu
 - antene in antenski ojačevalci.
- V naslednjem obdobju kaže, da bo prišlo do prekrivanja še sledečih proizvodnih področij
- avtoelektrika
 - mali elektromotorji
 - elektronska industrijska oprema

Takšna problematika, kot obstoja med Gorenjem in Iskro, se v razvitem svetu običajno rešuje s tesnim poslovno tehničnim sodelovanjem ali združitvijo. Tako sodelovanje bi omogočalo specializacijo proizvodnje in zagotavljalo zaposlenim večjo socialno varnost.

Elektroindustrija je delovno intenzivna in zahteva razmeroma najmanj sredstev, kar je važno tudi za Slovenijo, ki ima še nerazvita področja, ki jih je potrebno industrializirati.

Iskra in Gorenje kot glavna nosilca razvoja in integracij v slovenskem prostoru lahko v tem pogledu veliko prispevata tudi izven republiških meja.

Ti in še vrsta drugih razlogov, je povzročilo, da so se ponovno začeli medsebojni razgovori o vskladitvi interesov obeh kolektivov.

ELEKTRONSKA INDUSTRIJA JUGOSLAVIJE

Enako, kot obstajajo skupni interesi in potreba po smotni vskladitvi in delitvi dela v slovenskem prostoru, tako obstajajo tudi interesi in potrebe za sodelovanje celotne elektronske industrije Jugoslavije na vseh področjih poslovnega dogajanja. Tudi tu se uvideva in ugotavlja, da bi bilo možno in nujno z vsklajenimi akcijami povečati poslovne rezultate in konkurenčno sposobnost jugoslovanske elektronske industrije.

Na 6. zasedanju Delavskega sveta ZP Iskra, dne 28. 9. t. l. je bil na iniciativno predstavniki vseh večjih podjetij elektronske industrije Jugoslavije, dan načelni pristanek, da se osnuje »Biro proizvajalcev elektronske industrije Jugoslavije« z nalogo, da inicira in koordinira akcije in ukrepe na področju prometa, pri reševanju gospodarskih in sistemskih vprašanj, kot so devizni, carinski, zunanjetrgovinski, davčni itd. vse pa s ciljem, da se zagotovi uspešnejši razvoj elektronske industrije v državi.

Poleg navedenih nalog, ki so pomembne, obstajajo še velike možnosti za koristno sodelovanje naše elektronske industrije. Večje sodelovanje bi zagotavljalo ustvarjanje kvalitetnejšega programa razvoja in kvalitetnejšega zadovoljevanja potreb domačega in tujega tržišča. S. D.

Konferenca mladih delavcev tudi v Kranju

Na 2. seji Republiške konference ZMS je bil med drugim sprejet sklep, da morajo vse občinske konference ZMS formirati konference mladih delavcev, ker za to obstajajo v vseh občinah realne možnosti. Tudi OK ZMS Kranj je tik pred ustanovitvijo konference. Ker bo v tej konferenci tudi član Iskre, je dobro, da jo predstavimo širšemu krogu.

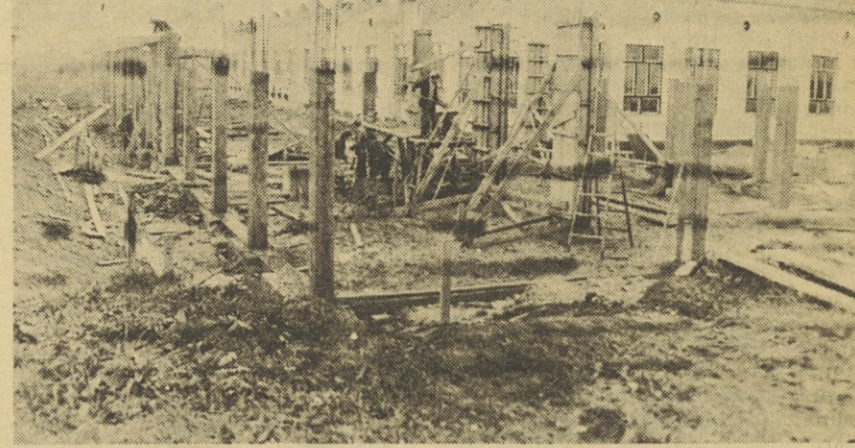
Skušali bomo prikazati model, ki bi najbolj odgovarjal in zagotavljal učinkovitost konference ter resnično zastopnost avtentičnih interesov delavske mladine. Oblike organiziranja teh konferenc bodo zelo različne, pa tudi vsebina dela. Delov-

nje konferenc do mladinskega kongresa prihodnje leto pa bo pokazalo, kateri model je tisti, ki zagotavlja največjo učinkovitost in akcijsko sposobnost delavske mladine. RK ZMS se je na seji zavzela, da bi dejavnost delavske mladine na vseh nivojih in oblikah financirali sindikati, saj je mladina po novi reorganizaciji sestavni del sindikatov kot najširše družbeno-politične organizacije delavskega razreda.

Najprimernejše število članov konference mladih delavcev bi bilo do 60 članov v veliki OK, v manjših pa 30 do 40 članov (Kranj naj bi jih imel 60). Konference naj bi imele

»Elektromotorje« železniki — Elektromehaničar Andrej Čufer pri remontnem delu. Poleg rednega dela izredno študira na tehniški srednji šoli. Odlučuje ga lep tovariški odnos, pa tudi šal in dobre volje mu ne manjka. V prostem času rad igra nogomet. Skratka: podjeten fant!

Nič prida, skozi dež napravljeni posnetek gradbišča nove proizvodne hale za proizvodnjo uporov v Šentjerneju, ki pa vendarle obeta, da se bodo načrti kolektiva kmalu uresničili. V novih delovnih prostorih se bo lahko proizvodnja uporov skoraj podvojila, kar bo prav gotovo pomemben dosežek, vendar pa še vedno premla, da bi zadovoljilo vse potrebe na tržišču. Za zdaj šele nosilni stebri, ki pa se jim bodo, upajmo, kmalu pridružile stene, pa streha in vse ostalo.

Iskra-IEZE Ljubljana

Nezadržna rast kolektiva TOZD „Upori“ v Šentjerneju

Zahteve tržišča, zlasti inozemskega, kamor izvažajo že kar 85 % celotne proizvodnje, je terjalo od kolektiva v Šentjerneju, da je nasproti lanskemu proizvodnji letos povečal načrt proizvodnje za 40 %. Letošnji proizvodni načrt je takšen, da je dinamika večja v drugem polletju in tako so ob polletju načrtovano obveznost izpolnili, ob koncu tretjega trimesečja pa so ostali nekaj pod triletretletnim načrtom. Temu so bile predvsem krive redukcije električnega toka, delno pa tudi manjše zamude pri dobavi uvoznega materiala. Če ne bo kakih novih, nepredvidenih zaprek, pa so realne možnosti, da bodo tudi tako močno povečani proizvodni načrt v celoti izpolnili.

Povečanje proizvodnje potencimetrov so dosegli predvsem na račun razširjenega dela na domu, povečanje proizvodnih zmogljivosti pri uporih pa sloni zlasti na novih investicijskih vlaganjih, na izgradnji

nove proizvodne hale v izmeri 1.200 kv. metrov. Glede na prepozno odobren kredit v višini 13 milijonov dinarjev (ob ustreznem lastnem deležu) je v zamudi tudi izgradnja nove hale. Graditi so jo začeli pred mesecem in če bo šlo vse po sreči, bo dograjena v januarju, do konca marca pa v njej že tudi montirana vsa domača in naročena tuja oprema, tako da bodo nove zmogljivosti stekle v aprilu.

Na osnovi tako povečanih zmogljivosti bodo od sedanjih 330 milijonov uporov prešli na proizvodnjo od 500—600 milijonov uporov letno in računajo, da bodo v l. 1974 pri izvozu uporov dosegli že vrednost 3,0 milijonov dolarjev. Zanimivo pri tem pa je tudi to, da so praktično že prodane vse količine uporov, kajti na svetovnih trgih vlada velika konjunktura.

Tudi pri potencimetrih zahteve tujih tržišč narekujejo občutno povečanje proizvodnje. Le-ta je bila v letošnjem prvem polletju za 38 % večja, v drugem pa bo znašala celo 48 % več od lanske. Kot že rečeno jim je takšno povečanje uspelo z dobro organiziranim delom na domu. Letos bodo v celoti izdelali 40 milijonov potencimetrov, to pa je tudi maksimum ob razpoložljivih proizvodnih zmogljivostih v tovarni in z delom na domu. Nujna je torej tudi izgradnja novih proizvodnih prostorov, nove hale, za kar je potreben investicijski elaborat že v zaključni fazi in računajo v začetku l. 1974 na odobritev kreditov za gradnjo, opremo in potrebna obratna sredstva.

Nove zmogljivosti bodo omogočile letno proizvodnjo 80 milijonov potencimetrov, takrat pa bo njihov izvoz dosegel (v l. 1975) 98 % celotne proizvodnje potencimetrov, oz. vrednost okrog 6 milijonov dolarjev. S tem pa razveseljivih novic iz Šentjerneja še ni konec. Tu resno delajo tudi na pomladitvi proizvodnega programa. Tako pripravljajo novo proizvodnjo (kredit za to so že tudi odobreni) keramičnih potencimetrov, ki jih osvajajo v sodelovanju z Institutom »Jožef Stefan« in so namenjeni predvsem za profesionalno tehniko.

Nadalje pa pripravljajo tudi proizvodnjo posebnih metal-film uporov, katere osvajajo v sodelovanju z Institutom za elektroniko in vakuumsko tehniko v Ljubljani. Tudi za to proizvodno novost so že odobrena finančna sredstva. Oba nova izdelka sta po tehnični ravni zelo perspektivna, tržno zanimiva, hkrati pa bosta tudi donosnejša. Poskrbeti bodo pač morali, da bo proizvodnja obeh novih izdelkov stekla pravočasno. Računajo, da bi v štirih letih lahko napredovali tako, da bi njihov skupni izvoz narasel na okrog 15 milijonov dolarjev.

Kaže, da bodo s proizvodnjo keramičnih potencimetrov začeli v začetku l. 1974, do konca leta pa tudi s proizvodnjo novih metal-film uporov. Tu naj povemo še to, da je bila tudi keramika, specifična za tovrstno proizvodnjo, razvita v sodelovanju z Institutom »Jožef Stefan« v Ljubljani.

K vsemu povedanemu le še to, da so posegli tudi na področje industrijske elektronike, ko uvajajo proizvodnjo novega izdelka — svetlobnega regulatorja.

Videti je torej, da kolektiv TOZD Upori ubira pot nezadržne rasti in velikih, vendar pa realnih načrtov. Želimo jim lahko le to, da bi na tej poti imeli čim manj ovir. — J. C.

stalen in nestalen del. V stalnem delu naj bi bili delegati iz vseh vej gospodarstva, v nestalnem delu pa delegati iz tiste grupacije, katere problematika se obravnava. Za vsako konferenco bi se delegati v nestalni del volili posebej. Jasno je, da takšen način organiziranja konference zahteva več časa, predvsem pa temeljito kadrovsko pripravo. S takšnim načinom organiziranja teh konferenc bomo dosegli, da o problemih, ki so v določenih sredinah, razpravljajo le tisti, ki se v te stvari razumejo. Na drugi strani zagotavlja takšen način množičnost, hkrati pa s takim načinom delovanja konference dosegamo isto kot sindikati s strokovnimi odbori.

V konferenco naj pridejo delegati, ki so že v sedanjem mandatu člani OK, ostale pa bo treba v konferenco dodatno izvoliti. Konferenco naj bi vodile komisije za družbeno ekonomsko odnose, ki so sedaj pri OK. To pomeni, da v OK ZMS ne bi bilo več komisij za družbeno ekonomsko odnose, temveč bi to nalogo opravljalo predsedstvo konference mladih delavcev. Po potrebi se bodo v okviru te konference lahko formirale tudi komisije (npr. komisija za samoupravljanje, za učence v gospodarstvu in druge). M. E.

ZANIMIVA JUGOSLAVIJA

Gregory Petreas, direktor kolektivne razstave Zdrženih držav Amerike, na razstavi »Sodobna elektronika« je na tiskovni konferenci seznanil novinarje z najnovejšimi dosežki ameriških razstavljavcev.

Povedal je tudi, da v Ljubljani letos sodeluje 23 razstavljavcev, med njimi tudi v svetu zelo znane tvrdke »Ampex Corporation«, »Boeing Electronics«, »Collins Radio Company«, »Rockwell International« itd. Sedemnajst razstavljavcev prvič sodeluje na tej razstavi in so se že pred sejmom zanimali za to, da bi odprli svoja predstavništva za Jugoslavijo in Vzhodno Evropo.

Ameriški proizvajalci spremljajo razvoj elektronike v Jugoslaviji. Menijo, da hiter ekonomski razvoj naše države omogoča, da bi plasirali tiste proizvode, ki so na jugoslovanskem tržišču redki. Zategadelj je Jugoslavija najresnejše tržišče v tem delu Evrope,« je povedal Gregory Petreas.

Proizvodnja v septembru

Plan proizvodnje za september je bil s 66.081.000 dinarji postavljen najvišje v devetih mesecih letošnjega leta. Realizirali smo 63.964.041 dinarjev, kar predstavlja realizacijo plana 96,8%. Skupno z upoštevanjem metaconte in Perles-Kooperacije pa je plan dosežen s 100,6%. Če pogledamo izpolnitev za prvih devet mesecev, je tovarna za 5,9% preko plana, z upoštevanjem metaconte in Perles-Kooperacije pa za 3,9%. Vsi obrati, razen obrata telefonije, so mesečno plansko zadolžitev presegle. Tovarna je še vedno za 31.221.114 dinarjev nad dinamičnim planom za prvih devet mesecev, to pri povprečni dnevni proizvodnji predstavlja 11-dnevno rezervo.

Tričetrtletje smo zaključili z izpolnitvijo 76,0% letnega plana.

Povprečna dnevna proizvodnja po padcu v juliju zaradi dopustov zopet narašča in je precej višja kot v preteklih mesecih. V primerjavi z lanskim septembrom smo proizvodnjo povečali za 13% glede na povprečno dnevno proizvodnjo.

Izpolnitev plana eksterne proizvodnje po obratih:

Obrati	%
Električno ročno orodje	109,9
Števci	101,6
Stikala	107,3
Telefonija	85,0
Mehanizmi	105,4
Proizvodne storitve	72,8
Perles-Kooperacija	103,6
Vse skupaj	100,6

Obrat električnega ročnega orodja je mesečno zadolžitev presegel za 9,9%. Iz asortimenta, ki je bil v septembru dobro dosežen, so izpadli nekateri artikli, vendar je obrat to nadoknadil z izdelavo novih tipov vrtnih strojev.

Mesec	%
Januar	110,2
Februar	106,4
Marec	109,1
April	108,2
Maj	102,9
Junij	108,3
Julij	113,1
Avgust	101,9
September	96,8
Skupaj	105,9

Obrat števec je planske obveznosti presegel za 1,6%. V skupni količini so izdelali 2500 števec več kot je predvideno v planu. Odstopanja pa so nastopila v asortimentu na račun dvotarifnih števec. Pri trifaznem števcu je plan količinsko izpolnjen, v asortimentu pa so nastopila odstopanja iz istih razlogov kot pri enofaznih števcih. Plan stikalnih ur je bil izpolnjen 93%.

Obrat stikal je planirano proizvodnjo presegel za 7,3% predvsem zaradi izdelave neplaniranih količin ročnih in vretenskih stikal. Izdelane so bile tudi večje količine bremenskih stikal in kontaktorjev KO. Pri ostalih artiklih je obrat pod planirano vrednostjo. Vzrok: pomanjkanje materiala in nedobavljivi bakelitni sestavni deli.

Obrat mehanizmov je presegel plan za 5,4%. Preseganje gre na račun večje proizvodnje števecv pogovorov.

Obrat telefonije je imel pri izpolnjevanju septembrskega plana precej težav. Med probleme je treba vsekakor šteti tudi pomanjkanje delavcev.

Kumulativni prikaz

Obrati	%
Električno ročno orodje	116,2
Števci	104,2
Stikala	108,1
Telefonija	100,4
Mehanizmi	107,1
Proizvodne storitve	98,5
Skupaj	105,9
Perles-Kooperacije	77,5
Metaconta	61,5

Vse skupaj 103,9

Primerjava z lansko 9-mesečno proizvodnjo

Obrati	%
Električno ročno orodje	117,4
Števci	112,0
Stikala	119,6
Telefonija	128,0
Mehanizmi	130,8
Ostale storitve	107,4
Proizvodne storitve	57,4
Skupaj	120,0

Iskra-Naprave Ljubljana: Solidni poslovni rezultati kljub pomanjkanju finančnih sredstev

Čeprav poročilo za samoupravne in strokovne organe ob devet mesečnem obračunu še ni dokončno obdelano, vendar že lahko v nekaj potezah pogledamo poslovne uspehe v tekočem letu in jih primerjamo s preteklim obdobjem in letnim gospodarskim načrtom.

Pri izpolnjevanju letošnjega proizvodnega načrta stojimo takole: proizvodnja I.—IX. 1972 29.024.000 proizvodnja I.—IX. 1973 41.051.000 indeks 1973/1972 142

izpolnitev letnega načrta 1973 72%. Dasiravno imamo na letos uvedenem artiklu usmerjenih zvez veliko uvajalnih težav, smo le dosegli lepe rezultate pri izpolnjevanju proizvodnega načrta. Predvsem je letos proizvodnja precej bolj enakomerna kot prejšnja leta tako, da gremo v zadnje tri mesece leta celo z nekaj rezerve v zmogljivostih, oz. bodo izdelki dokončani do take faze, da jim bo na koncu leta manjkalo le še nekaj operacij umerjanja in kontrole. Skratka — dani so vsi pogoji, da bomo dosegli lep proizvodni uspeh, razen seveda... in ta razen bomo poskusili obrazložiti v odstavku o likvidnosti.

Prav tako lepo teče tudi izpolnjevanje prodajnega načrta, čeprav tudi tu ne gre brez tistega nesrečnega »razena«. V devetih mesecih smo pri izpolnjevanju prodajnega načrta dosegli: Prodaja I.—IX. 1972 46.311.000 din prodaja I.—IX. 1973 65.200.000 din indeks 1973/1972 141

izpolnitev letnega načrta 72%. Torej v dinamiki in v primerjavi s preteklim letom domala enaki uspehi kot pri izpolnjevanju proizvodnega načrta! Žal pa so tudi težave in zamujene priložnosti pogojene z istimi razlogi kot pri proizvodnji, saj se kasnitev proizvodnje (s pogodbenimi že prodane) direktno odraža na znižanju prodaje.

Pri poslovnem rezultatu, izraženem v ostanke dohodka, smo v letošnjih devetih mesecih dosegli naslednji rezultat: dobiček I.—IX. 1972 5.068.000 din dobiček I.—IX. 1973 6.200.000 din indeks 1973/1972 123

izpolnitev letnega načrta 51%. Zaposlovanje in osebni dohodki so bili prilagojeni rahlema zaostanku pri izpolnjevanju proizvodnega načrta, načrta prodaje, predvsem pa

Prispevek A. Gorupove na 36. seji CK ZKS

(Nadaljevanje s 5. strani)

kretno razreševali nekatere probleme, ki nas zavirajo pri delu.

Pot je le ena, da začnemo s široko akcijo izobraževanja, kar je bilo že velikokrat poudarjeno. To v osnovnih organizacijah zelo pozdravljamo, posebno pa še plan, za katerega smo danes slišali, da ga bomo dobili za izobraževanje v osnovnih organizacijah, kar nam bo v veliko pomoč. Individualni poslovodni organi tako v TOZD kot v delovnih organizacijah niso samo izvršilni organi, ampak opravljajo tudi odgovorno družbeno funkcijo, kot je tudi povedal tov. Kardelj v svojih razpravah na televiziji. Zato se strinjamo tudi s tem, kot je bilo v današnji oceni o integracijskih gibanjih med ostalimi poudarjeno, da morajo biti le-ti jasno socialistično samoupravno usmerjeni, pa mnogokrat ustavo poznajo le načelno.

Vsak učitelj, zdravnik in ostali strokovnjaki izven gospodarskih organizacij morajo polagati strokovne izpite, pa tudi izpit iz ustave, vodilnim v gospodarskih organizacijah pa to ni potrebno. V prvi vrsti mislim, da se morajo področja samoupravljanja in družbeno-ekonomskega področja izobraževati tisti, ki individualno odgovarjajo za svoje delo v organizacijah združenega dela. Izobraževanje članov delavskih svetov, delavske kontrole, sindikalnih funkcionarjev in članov ZK pa se v bazi različno komentira. Na eni strani se govori: kaj bodo ti upravljali, če se na nič ne spoznajo. V isti sapi pa isti ljudje govorijo: seveda, sedaj bodo vsi hodili v šolo in po seminarjih, kdo bo pa delal. Kdo in zakaj to govori, vemo. Toda mnoge delavce s tem begajo in hujskajo proti tistim, ki se želijo izobraževati. Tudi v NOB smo borci na fronti težko pogrešali, pa smo jih kljub temu imeli v tečajih in šolah, ker smo vedeli, da brez izobraževanja ni napredka. Danes so delavci, predvsem pa člani ZK, soočeni z mnogimi zapletenimi problemi, katerih včasih ne dojemajo in zato jih ne morejo učinkovito razreševati. Zato smo mnogokrat v situaciji, ravno tako kot smo bili za časa naše borbe. V ZK vstopajo novi borci le zaradi idejne pripadnosti gibanju, orožje pa morajo dobiti v borbi sami. Današ-

nje orožje pa je le idejno izobraževanje, brez katerega naš samoupravni socialistični sistem ne more živeti in biti uspešen.

Nanizala bi nekaj misli, zakaj v ZK nimamo večjega števila neposrednih proizvajalcev, žena in mladine. V prvi vrsti delo v samoupravnih organih družbeno-političnih organizacijah ni povsod enako vrednoteno s proizvodnim delom.

V samoupravnih organih imamo ogromno režijskih delavcev, ki delujejo polne OD, če se pa delavci v delovnem času udeležujejo raznih sestankov pa dobijo samo osnovni OD, ne obračunava se jim kot poprečne norme. S tem se materialno prizadeji in marsikdaj so med samimi delavci odpori, ker vemo, kakšni so OD in se ne udeležujejo v samoupravnih organih in v političnem delu. Zato politično delo neposrednega proizvodnega delavca materialno prizadene. Razen tega socialni položaj sili delavce, da se dodatno zaposlujejo. Ker v popoldanskem času še dodatno delajo, je tudi to eden od vzrokov, da se družbeno-politično ne udeležujejo. Otroško varstvo ni ustrezno urejeno in mnogi mladi zakonci delajo izmenično in tako rešujejo ta problem. Če dopolne dela v tovarni, popoldne varuje otroka, je jasno, da se ne more politično in samoupravno udeleževati.

Neurejeni so stanovanjski problemi. To mlade sili, da živijo s starši, ki so dostikrat religiozni in je pogoj za mirno sožitje in varstvo otrok manifestiranje verskih čustev. Tako starši silijo mlade ljudi, ki niso versko opredeljeni, da se morajo cerkveno poročiti, krstijo otroke itd. Na ta način ne more biti član ZK, čeprav tak človek ni veren in bi imel pogoje za sprejem v članstvo.

Vsi ti problemi so nam dobro znani, rešujejo pa se resnično prepočasno. Vzroke za to počasnost smo večkrat in tudi na današnji seji ugotavljali. Zato se mora konkretno in vztrajno boriti za boljše življenjske pogoje delavcev. V osnovni organizaciji ZK moramo delati konkretno in enotno. Deklarativni sklepi ne morejo biti sklepi osnovne organizacije ZK, radi pa se jih poslužujemo, ker nas k nicherem ne obvezujejo. Zato mislim, da naše delo v predkongresni aktivnosti mora biti res vztrajno in konkretno.

ZP ISKRA KRANJ
ZNANSTVENO-RAZISKOVALNI SKLAD
LJUBLJANA
Trg prekomor. brigad 1/V

Znanstveno-raziskovalni sklad združenega podjetja ISKRA Kranj, na podlagi 3. člena poslovnika ZR sklada ZPI in sklepa poslovnega odbora ZPI, objavlja

RAZPIS

za udeležbo na natečaju za kreditiranje skupnih raziskovalnih del iz sredstev znanstveno-raziskovalnega sklada ZP ISKRA v letu 1974 v smislu 140. in 142. člena statuta združenega podjetja ISKRA Kranj.

Kreditiranje bo potekalo preko naslednjih postavk:

1. kreditiranje raziskovalnih projektov, tem in nalog;
2. kreditiranje individualnih podoktorskih tem;
3. kreditiranje investicij v kadre;
4. kreditiranje raziskovalne infrastrukture;
5. kreditiranje nabavljanja raziskovalne opreme in
6. kreditiranje spremljajočih dejavnosti.

Rok za vložitev zahtevkov je 1. december 1973. Zakasnelih oziroma nepravilno vloženi ali nepopolni zahtevki ne bomo upoštevali.

Zahteve zbira sekretar sklada, Ljubljana, Trg prekomorskih brigad 1/V.

Za vsak prijavljeni zahtevek je treba izpolniti na isti način in v enakem številu izvodov enake »obrazce«, ki jih zahteva Sklad Borisa Kidriča. V primeru, da je mogoče pričakovati tudi soudeležbo banke, pa je treba predložiti še kreditni oziroma investicijski zahtevek v takem številu izvodov, obliki in obsegu, ki jih zahteva banka.

Pravico udeležbe na natečaju imajo:

- a) vse organizacijske enote združenega podjetja ISKRA Kranj, ki imajo v svojem sestavu organizirano ustrezno službo za raziskovalno dejavnost
- b) vsaka organizacijska enota združenega podjetja ISKRA Kranj, ki sklene pogodbo z ustrezno raziskovalno organizacijo za izvedbo predloženih raziskovalnih del
- c) vsaka ustrezna raziskovalna organizacija, ki (za svoj račun) predloži zahtevek v imenu organizacijske enote združenega podjetja ISKRA Kranj

Raziskovalci-nosilci predloženih raziskovalnih del in predstavniki organizacij-predlagateljic oz. udeleženk natečaja bodo imeli možnost zagovora zahtevkov svojih organizacij.

Poslovni odbor združenega podjetja ISKRA Kranj

- a) bo določil glede skupnih raziskovalnih del, ki naj bi se financirale s sredstvi znanstveno-raziskovalnega sklada ZP ISKRA
- b) bo nadziral izvajanje skupnih raziskovalnih del in bo pooblastil organ za neposreden nadzor.

Pred dnevi so se v naši tovarni elektronskih naprav v Stegnah v Ljubljani poslovili od marljive in zveste sodelavke Marije Rivo, ki je po nad 20 letih vzornega službovanja v Iskri in po desetih v tem kolektivu, odšla v zaslužni pokoj. Uprava tovarne, sindikalna podružnica in njeni sodelavci so se ji ob tej priložnosti za njen prispevek k skupnim uspehom oddžili z lepimi darili in cvetjem ter ji zaželeli, da bi pokoj uživala zdrava in zadovoljna. Kar težko se je poslovila od kolektiva, v katerem je tako rada in marljivo delala, (nikdar v bolniški in brez vsakršnih zamud), ganjena ob tolikšni pozornosti ob odhodu iz tovarne pa je izrazila svojo najbolj gorečo željo — da bi delovni kolektiv tovarne v prihodnje dosegal še boljše rezultate kot doslej.

NIŽJI REALNI OD

Povprečni septembrski realni osebni dohodki v Sloveniji so bili za 2 odstotka nižji kot septembra lani

Povprečni septembrski realni osebni dohodki v Sloveniji so bili šmeraj za 2% nižji kot septembra lani. To je posledica zamrznjenih nominalnih osebni dohodkov v negospodarstvu v prvem polletju letos in umirjene rasti nominalnih osebni dohodkov v gospodarstvu na eni strani ter hitre rasti cen, zlasti hrane in storitev, na drugi strani. S hitrejšo rastjo nominalnih osebni dohodkov v zadnjih mesecih pa se realni osebni dohodki postopno približujejo lanskim ravni, nekatere panoge pa so jo že presegle.

ZP ISKRA — Strokovne službe
Organizacijsko kadrovske področje

Iščemo primerno osebo za delo na delovnem mestu **ADMINISTRATIVNO TEHNIČNI REFERENT** v organizacijsko-kadrovskem področju

Pogoj za zasedbo tega delovnega mesta je 2-letna Administrativna šola.

Delovno mesto je v Ljubljani. Nastop dela je možen takoj ali po dogovoru. Osebnih dohodkov po pravilniku o delitvi osebnih dohodkov Strokovnih služb ZP Iskra.

Pismene prijave v življenjepismom pošljite na ZP Iskra Kranj, Strokovne službe, Organizacijsko-kadrovsko področje, Ljubljana, Trg Prekomorskih brigad 1/VI, v roku 15 dni po objavi.

Visoka ekonomsko komercialna šola v Mariboru bo med 20. in 23. novembrom t. l. v Portorožu organizirala posvetovanje, katerega delovni naslov je:

Organiziranje in upravljanje podjetja kot skupnosti TOZD

Aktualnost izbrane tematike bo gotovo vzbudila tudi vaše zanimanje, saj boste imeli priložnost v panelnih diskusijah z ostalimi udeleženci in teoretično razčistiti odprta oz. sporna vprašanja.

Posvetovanje bo obravnavalo štiri tematska področja: družbeni pomen TOZD, temeljne odločitve in povezovanje v politiko podjetja, organiziranje struktur TOZD, sodobne metode za organiziranje in upravljanje TOZD, za katera bodo vnaprej pripravljene referati in prispevki gospodarstvenikov za panelne diskusije ob posameznih temah.

Interesentom bo šola poslala še podrobnejši program.

Iskra-Elektromehanika Kranj

Spoznavajmo svet in domovino

V soboto, 13. oktobra, je po poletnem odhodu spet stekla priljubljena radijska oddaja »Spoznavajmo svet in domovino«. Kot vsa leta doslej, jo je tudi letos pripravilo uredništvo mladinskih oddaj pri RTV Ljubljana. Bistvenih sprememb glede na njen lanskoletni potek ni predvidenih. Prav tako bo tudi letos vključenih šestnajst tekmovalnih ekip, pri čemer lahko šteje ekipa največ 5 članov. Torej tako kot lani. Sprememba je le pri tekmovalnih ekipah, kajti uredništvo mladinskih oddaj se je odločilo za nov korak: k sodelovanju je privabilo predvsem mladinske aktivne iz **proizvodnih organizacij**. Tako bo torej letos tekmovalo kar 16 tovarniških aktivov. Med njimi je tudi **mladinski aktiv tovarne »Iskra« iz Kranja**.

Ko sem v soboto zvečer zaslišal iz radia glas **Jožeta Perka**, predsednika mladinskega aktiva v kranjski Iskri, sem se odločil, da ga povprašam o oddaji in ekipi Iskre. Povedal je:

»Doselej so se aktivni mladi delavci v tej dejavnosti angažirali manj, kot so se dijaški ali študentski. Prav zato so organizatorji prišli do spoznanja, da lahko z osredotočenjem pozornosti na razgledanost zaposlenih mladih ljudi, dosežejo manj šolsko, vendar bolj živahnejšo raven, preverjanja znanja. Kviz mora biti po vsebini vsekakor čim bolj aktualen in življenjski. Velik pomen je v tem, da bodo vprašanja namenjena količjak razgledanim poslušalcem in ne samo redkim specialistom. Zaradi tega ne bomo dobili vnaprej nobene literature. Oddaja se torej gradi na živi, aktualni razgledanosti mladih tekmovalcev.«

»Kako je bilo na novi oddaji?«

»To je bila oddaja, kjer so se člani posameznih tovarn le predstavili. Zrebr je razporedil 16 prijavljenih ekip v štiri skupine, kar pomeni, da pridejo v vsako izmed štirih tekmovalnih skupin, po štiri ekipe. Prva taka skupina so bo pomerila že 22. oktobra; ena izmed ekip, tista z najmanj pravilnimi odgovori, pa se bo morala od nadaljnjega tekmovalnega pösloviti. Preostale tri se bodo srečale 14 dni kasneje, kjer bo najslabša spet izpadla, preostali dve pa se bosta srečali še v tretje in »odločile« zmagovalca prve skupine. Potem bo na vrsti tekmovalje štirih ekip druge skupine. Tej bo sledilo tekmovalje tretje, tej pa še tekmovalje četrte skupine. Potek je seveda enak prvi skupini. Na ta način bomo naposled poznali zmagovalce vseh štirih skupin. Zatem preostane le še finale, v katerem so bodo po enakem postopku pomerili med seboj prav te štiri ekipe. Zadnji dve, ki bosta »določili« zmagovalca sezone 1973/74, se bosta pomerila verjetno 11. maja 1974. leta.

»V katerem delu tekmuje Iskra in kakšno ekipo ima?«

Tekmujemo v drugi skupini; v začetku decembra. Zaenkrat so člani ekipe še stvar medsebojnega dogovora, pa tudi imena naj zaenkrat še zamolčim, da bo poslušanje zanimivejše. Težava pri izbiri je mogoče v tem, da ni predpisana tematika, zato je potrebno dobiti mladince, ki so vsesplošno razgledani.«

»Ali upate na dobro uvrstitev?«

»Aktiv tovarne Iskra bomo poskušali dobro zastopati in se boriti za čim boljše mesto. Ostajamo pa pri tem; važno je sodelovati!«

Miro Erzin

»Kakor se koscu streže, tako mu kosa reže«

Večkrat pišemo o tehnologijah, delovodjih, mehanikah in ljudeh pri strojih vrednih milijarde. Zadaj, neopazeni pa delajo ljudje, ki jih ne srečamo vsak dan. Eden takih zobcev v kolesju tovarne je kuhinja. Komaj opazimo jo, pa jo rabimo vsak dan. Saj pravi star pregovor: »Kakor se koscu streže, tako mu kosa reže«. V vsaki naših tovarn se trudi nekaj ljudi, da bi nam ustregli pri malici, pri kosilu. Radi bi nam osladili sivi vsakdan.

Obiskal sem ljudi v kuhinji v Elektromotorjih. Kuharica, Ivanka Prezel je bila takoj pripravljena na pogovor. Vneto je mešala v ogromnem loncu obarbo, ki je zapeljivo dišala in vmes pripovedovala:

»Moj dan se začne včasih že ob štirih zjutraj. Treba je nalupiti krompir, natrebiti solato, pred šesto razdeliti »turško« in čaj, saj ljudje pridejo tešče v tovarno. Da, zgodaj začnemo. Veste, rada bi ljudem ustregla. Večina jih je zadovoljna, marsikaka »izbirčna Meta« pa godrnja. Včasih sem kriva še mesarjevih grehov. Najraje skuham srbski pasulj. Enostavna kuha je to, ljudje pa ga imajo radi, posebno moški. Kuhamo kakih 25 vrst jedi za malice. Približno v enem mesecu se zvrsti jedilnik, nato pa začnemo kolo znova vrteti.«

Vera Brišarjeva iz Sorice pa je bila bolj sramežljiva. Zaupala mi je, da se najbolj »ženira« ljudi iz uprave, ko jim streže. Pravi, da se boji, da ga ne bi kaj polomila.

Dela pa tudi Veri ne manjka. Delilka hrane je. Poleg tega pripravlja mleko, čaj, klobase, reže stotine in stotine rezin kruha, pomaga pospravljati mize, vozi po tovarni voziček z okrepčili, pa še in še.

Zivahni Mirko Guzelj, vodja kuhinje pa je modro molčal in le tu in tam pogledal iznad papirjev, ki jih je urejal. Pa je tudi on rad povedal nekaj o svojem delu:

»Delo v kuhinji je lepo, pa zahtevno. Imam na skrbi organizacijo dela v kuhinji in jedilnici, poleg tega nabavljam in vodim računovodstvo kuhinje. Imam na skrbi tudi »kasiranje«. Uvedeni so denarni bloki, kakor v samopostrežnih restavracijah, zato z denarjem v kuhinji sploh ne operiramo.

Včasih ljudem ni moč ustreči. Čudno bi bilo, saj še žena možu včasih ne skuha po volji, kako bi mi osemsto ljudem.«

Trdo je delo v sopari, vročini, v vroči vodi in naglici, ki jo zahteva strežba. Tako si služijo kruh tisti, ki nam režejo vsakdanji kruh.

KF

Portreti iskrašev

Klen in žilav kot pravi gams

Da, prav tak in nič drugačen ni Julij Stojan, predan in pol stoletja zapisan našim čudovitim goram. Za danes smo izbrali prav njega za našo rubriko, ki jo bomo odslej redno uvrščali v »Iskro«.

Julij Stojan je član velike Iskrine družine že enajsto leto. V Zavodu za avtomatizacijo opravlja delo šefa likvidature in blagajne, odkar je prišel v Iskro. Vesten in marljiv, pravzaprav nima nič kaj prozaičnega dela, a vendar ga opravlja s polno mero odgovornosti in zadovoljstva. Toda — smo rekli službene zadeve vstran, zdaj naj teče beseda o Juletu-planincu.

Začel je, kot pravi sam »še rosno mlad«. Pičlih sedem let mu je bilo, ko je s starejšim bratom zalezel v ostenje Prisojnika. Takrat si najbrž ni mislil, da bo morda prav ta njegov prvi resnejši vzpon usoden za to, da se bo za vselej zapisal goram.

Pozneje je Juleta nosilo po vseh bivših in daljnjih, pohlevnih in zahtevnejših vršcih naših gor, kjer je našel svoj pravi svet.

Kot študent je malone vsak prosti trenutek izrabil za to, da se je poganjal v vrhove Kamniških in Julijskih Alp, pa v Karavanke, kjer menda res ni vrha in »špičke«, na katero še ne bi stopila njegova noga. Zmernejšim planinskim turam so jele slediti vedno bolj zahtevne in iz »navadnega planinca, gornika«, se je kaj kmalu začel razvijati strasten alpinist, neukrotljivi plezalec.

Njegova plezalska pot se je še posebej razbohotila po vojni, ko je v družbi znamenitega, žal že pokojnega plezalca Marjana Prevca, pa Cirila Pračka in dolge vrste drugih, naskakoval naša najtežja ostenja. Zajetno »buklo« bi potreboval, če bi vanjo hotel odtisniti vse žige v planinskih postojankah, katere je obredel. V vseh teh vzponih se je kremenil in postajal vse bolj last gora.

Prav gotovo nad stokrat se je v teh letih povzpel na Triglav, samo čez Severno steno blizu petdesetkrat. V malone petdesetih letih svojega gorništvaja, pa je nemalokrat zalezel tudi v Dolomite, v Zahodne Julijce v Italiji, pa v francoske in avstrijske Centralne Alpe. Petkrat je užival razgled z Velikega Kleka, dvakrat pa se je razgledal s temena najvišjega vrha Evrope — Mont Blanca. Skratka — Juletova hribo-lazniška bilanca je izredno bogata.

Hkrati s tem je Julij Stojan še danes tudi navdušen smučar, ki je doslej v raznih tečajih že marsikomu odprl vrata v umetnost bele opojnosti, zlasti pa ga moramo »ozmerjati« tudi kot humanega in predanega gorskega reševalca, saj je že nad petnajst let aktiven član Gorske reševalne službe, postaje v Ljubljani. Pozimi pogosto prime za reševalni čoln aki, če je treba spraviti ponesrečenega smučarja s Krvavca do potrebne zdravniške pomoči.

Kot tak Julij Stojan tudi v okviru Planinskega društva Iskra veliko pomeni. Ne le, da se je med prvimi včlanil vanj in v njem aktivno sodeluje, kot izkušeni gornik je vodil že vrsto uspešnih planinskih izletov PD Iskra in udeleženci so pod njegovim strokovnim vodstvom uspešno premagali tudi zahtevnejše vrhove. In ne samo, da se je na teh planinskih turah izkazal kot vodnik, znal je udeležencem iz svoje bogate zakladnice vselej povedati tudi vse zanimivo o krajih, skozi katere je tekla njihova pot, razvozljati ob pogledu z vrha vseh labirint imen, v želji, da bi tako njegovi varovanci čim bolj spoznali svet gora. K vsemu temu pa še njegov živahen in vesel temperament — tudi, kadar smo se z največjo muko grizli vkreber, je s svojo dobro voljo poskušal pregnati utrujenost in malodušje.

Tak je torej naš vrlji Jule, kot bi bil pravi gams, neutrujen, žilav in vselej pripravljen za tudi najtežji vzpon. Takega imamo radi in mu želimo, da bi še dolga leta ubiral strme poti naših gor, katerim se je zapisal že pred petdesetimi leti.

J. C.

ISKRA
Tovarna električnih aparatov
Ljubljana, Savska cesta 3

razpisuje
v skladu s 122. členom statuta
prosto vodilno delovno mesto

VODJE RAZVOJNEGA INSTITUTA

Kandidati morajo poleg splošnih pogojev izpolnjevati še naslednje:
— da imajo visoko strokovno izobrazbo elektrotehnične stroke
— da imajo večletne delovne izkušnje na področju razvojne dejavnosti, od tega najmanj 5 let na vodstvenem delovnem mestu
— da aktivno obvladajo enega od svetovnih jezikov

Delovno mesto zahteva od kandidata smisel za organizacijo razvojne dejavnosti v tovarni ter poznavanje področja avtomatizacije v energetiki in industriji.

Ponudbe z opisom dosedanjega dela in dokazili o doseženi stopnji izobrazbe naj kandidati pošljejo v 20 dneh od dneva razpisa na gornji naslov z oznako »razpisano delovno mesto«.

O izidu razpisa bodo kandidati obveščeni v roku 8 dni po prejemu sklepa o izbiri kandidata.

»Elektromotorji« Železniki — »Najraje kuham srbski pasulj. Ljudje ga imajo radi, posebno na možki.« je dejala kuharica Ivanka, obe sodelavki Vera in Simona, pa sta to izjavo potrdili, saj jih je kamera ujela prav pri izbiranju žižola za pasulj.

»Kar dobro bo!« — je dejal po »pokušini« vodja kuhinje Mirko Guzelj.

ZAHVALA

Ob prerani izgubi naše drage in dobre mame

NEŽE RENKO

se iskreno zahvaljujem sodelavcem obrata ATN — stiskalnice in montaže relejev v kranjski tovarni za izraženo sožalje, podarjeni venec in denarno pomoč.

Sin Slavko in hčerka Pepca

ZAHVALA

Ob boleči in nenadni izgubi našega dragega moža in očeta

VLADIMIRJA KENDE

se iskreno zahvaljujem tov. Pavlinu in Tronkarju za poslovilne besede, njegovim sodelavcem za darovane vence in izrečena sožalja ter vsem, ki so sočustvovali z nami. Lepa hvala za materialno pomoč in spremstvo na njegovi zadnji poti. Še enkrat prav vsem pristrčna hvala.

Žalujoča žena Marinka in hčerka Nedi z družino

ZAHVALA

Ob izgubi dragega očeta

IVANA ŠTUPICE

se iskreno zahvaljujem vsem sodelavkam in sodelavcem v obratu TEA in čistilkam tovarne Elektromehanika Kranj za izraze sožalja in denarno pomoč.

Hčerka Majda Marcen

ZAHVALA

Ob boleči in nenadni izgubi drage mame

MARIJE KRAMAR

se iskreno zahvaljujem sodelavcem v obratu SPD in v tehnični kontroli ter vsem, ki so nam izrazili sožalje, darovali cvetje in jo spremili na njeni zadnji poti.

Sin Brane Kramar z družino

DOPISUJTE V ISKRO

ISKRA — glasilo delovnega kolektiva ZP Iskra Kranj, industrije za elektromehaniko, telekomunikacije, elektroniko in avtomatiko — Urejuje uredniški odbor — Glavni urednik: Igor Slavec, Odgovorni urednik: Janez Šilc — Izhaja tedensko — Rokopisov ne vračamo — Naslov uredništva: ISKRA Kranj, Savska loka 4, telefon 22-221, int. 2333 — Tisk in klišej: »ČP Gorenjski tisk« Kranj